

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Arbetsplatsförlagd utbildning – Länken mellan skola och arbetsliv

En studie grundad på åtta Barn- och fritidselevs upplevelser kring
Arbetsplatsförlagd utbildning.

Elenor Andersson

Examensarbete: 15 hp
Kurs: PDGX 61
Nivå: Grundnivå
Termin och år: VT 2009
Handledare: Bengt Edström
Examinator: Pia Nykänen

Abstrakt

Titel: Arbetsplatsförlagd utbildning – Länken mellan skola och arbetsliv
En studie grundad på åtta Barn- och fritidselevers upplevelser kring arbetsplatsförlagd utbildning.

Författare: Elenor Andersson

Kurs: PDGX61
Integrerat examensarbete inom lärarprogrammet

Termin och år: Vårterminen 2009

Institution: Institutionen för pedagogik och didaktik

Handledare: Bengt Edström

Examinator: Pia Nykänen

Nyckelord: Barn- och fritidsprogrammet, upplevelse, gymnasieelever, arbetsplatsförlagd utbildning (APU).

Sammanfattning: Barn- och fritidsprogrammet är ett av gymnasieskolans treåriga yrkesförberedande program. Undervisningen är förlagd både i skolan och på praktik, så kallad arbetsplatsförlagd utbildning (APU). Tanken med APU:n är att knyta samma teoretiska och praktiska kunskaper för att skapa en djupare förståelse för att det teoretiska och praktiska hänger samman. APU:n skall också ge en introduktion till yrkeslivet. Undervisningen i skolan och APU:n utgör tillsammans en helhet som uppfyller programmets mål. APU:n på Barn- och fritidsprogrammet omfattar sammanlagt minst 15 veckor, vilka vanligen är fördelade över alla tre åren. I den här studien har åtta elever på Barn- och fritidsprogrammet intervjuats för att få reda på elevernas erfarenheter och tankar kring sin skolförlagda och arbetsplatsförlagda utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Jag har dessutom fört en samtalsintervju med tre av elevernas undervisande lärare för att få deras syn på APU och dess betydelse. Tyngdpunkten i studien är elevernas erfarenheter kring APU:n. För att skapa en djupare förståelse kring sambandet mellan teori och praktik har även tidigare forskning bearbetats och sammanställts mot elevernas egna uppfattningar. Tycker Barn- och fritidseleverna att APU:n är rolig och lärorik, eller är den kanske onödig? I denna uppsats får du svaret på vad just dessa åtta elever tyckte. Resultatet visar att eleverna generellt sett är nöjda med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet och att de tycker att APU:n fyller en viktig funktion. Ingen av eleverna tycker att APU:n skall plockas bort från programmet utan alla tycker att den är mycket betydelsefull. Eleverna säger att de lär sig mycket och att det är roligt att komma ut i verksamheterna. Studien kan knytas till läraryrket genom att man som lärare på yrkesförberedande program kommer att planera upplägget och innehållet i karaktärsämneskurserna och i flera av kurserna är APU:n en betydelsefull del oavsett om man är elev eller lärare.

Förord

Jag vill tacka min handledare Bengt Edström som har hjälpt och stöttat mig under arbetets gång.Handledningstillfällena har varit mycket givande och betydelsefulla för mig.

Jag vill också tacka de lärare som har tagit emot på skolorna och de elever som har ställt upp på intervjuer. Utan er medverkan hade jag inte kunna genomföra denna studie.

Jag vill också tacka min familj och mina vänner som har gett mig enormt stöd och tid i mitt skrivande.

Tack!

Göteborg, Mars 2009

Elenor Andersson

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	7
2 Litteraturgenomgång	9
2.1 Tidigare forskning	9
2.1.1 Sociokulturellt perspektiv	9
2.1.2 Forskning baserad på elever som har gått på Barn- och fritidsprogrammet	10
3. Syfte	14
3.1 Frågeställningar	14
3.2 Avgränsning	14
4. Metod	15
4.1 Intervjuer som metod	15
4.2 Undersökningsgrupperna	15
4.3 Presentation av undersökningsområdet	15
4.4 Genomförande av intervjuer	16
4.5 Bearbetning	17
4.6 Forskningens etik	18
4.7 Validitet, reliabilitet, generaliserbarhet	18
5 Resultat	21
5.1 Barn- och fritidselevs upplevelser av APU	22
5.2 Barn- och fritidslärares reflektioner kring APU	24
5.3 Barn- och fritidselevs inställning till APU	26
5.4 Barn- och fritidslärares inställning till APU:n sett ur deras och elevernas perspektiv	27
5.5 Barn- och fritidselevs reflektioner kring huruvida APU:n är tillräckligt omfattande för att de ska förstå sambandet mellan teori och praktik	28
5.6 Barn och fritidslärares reflektioner kring huruvida APU:n är tillräckligt för att eleven ska förstå sambandet mellan teori och praktik	30
5.7 Barn- och fritidselevs reflektioner kring vilken betydelse APU:n har haft för dem i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet.	32
5.8 Barn- och fritidslärares reflektioner kring vilken betydelse APU:n har i utbildningen på Barn- och fritidsprogrammet.	33
6 Analys	34
7 Diskussion	35
Referenser	38
Bilaga 1	41
Bilaga 2	42

1. Inledning

Barn och fritidsprogrammet är ett treårigt yrkesförberedande gymnasieprogram. Programmet lägger en grund för elever som önskar arbeta med människor i framtiden. Vare sig man vill arbeta med barn eller vuxna, inom pedagogisk verksamhet, sociala yrkesområden eller inom fritidssektorn.

Programmet härstammar från flera olika utbildningar. Yrkesutbildningar har en lång tradition av att hela utbildningen har varit arbetsplatsförlagd. Men allt eftersom kom den att delas in i en teoretisk undervisning som genomfördes på skolan och en praktisk undervisning som genomfördes ute i verksamheten. Till en början var skolan endast ansvarig för den skolförlagda undervisningen, men med tiden fick skolan ansvara för hela yrkesutbildningens. Beslut om 3-årig yrkesutbildning togs i juni 1991. I Svensk Gymnasieskola finns nu 17 nationella program som skall vara treåriga och utgöra grund för högskolestudier och yrkesverksamhet (Skolverket 2008a). Alla nationella gymnasieprogram ska innehålla både karaktärsämnen och kärnämnen. Kärnämnen är ämnen som alla läser, vilket skall uppta ca 40% av undervisningstiden. I de yrkesförberedande programmen skall viss del av undervisningen i karaktärsämnena arbetsplatsförläggas (Skolverket 2008b). Tidigare fanns en tvåårig vårdlinje som hette barn- och ungdomsvård, samt en treårig vårdlinje som hette barn och ungdom. Syftet med Barn- och fritidsprogrammet var att det skulle bli en utbildning som skulle inbjuda båda könen mer. För att öka andelen manliga sökande ökades intresset för hälsa, friskvård och en aktiv fritid istället för att tyngdpunkten mestadels bara skulle ligga på barn- och vårddelen, (Skolverket 2008a). Hösten 2000 infördes också ett projektarbete om 100 poäng i samtliga gymnasieprogram. Projektarbetet innebär att eleven får möjligheter till att fördjupa sig inom ett speciellt kunskapsområde. Projektarbete ger alltså ytterligare möjligheter för skola och arbetsliv att närma sig varandra. Projektarbetet ger också eleven möjlighet att sammanfatta och tillämpa sina förvärvade kunskaper från sin utbildning, (Skolverket 2006).

Från och med hösten 2000 gjordes programmet om så att alla som har läst på Barn- och fritidsprogrammet skulle få med sig 2500 poäng samt möjlighet till grundläggande behörighet till högskolan. I samband med detta delades Barn- och fritidsprogrammet in i två inriktningar, pedagogisk och social inriktning eller fritidsinriktning. Utbildningen som helhet ger kunskaper om barns, ungdomars och vuxnas behov, utveckling och livsvillkor. På Barn- och fritidsprogrammet lägger man en stor vikt vid att alla människor oavsett ålder, kön, bakgrund och eventuella funktionshinder ska ha rätt till omsorg, utbildning och en berikande fritid. De elever som läser på Barn- och fritidsprogrammet undervisas i flera nya ämnen som inte har funnits med på grundskolan, programmets karaktärsämnen. Dessa ämnen kommer ursprungligen från psykologi, pedagogik och sociologi. Tillsammans ger karaktärsämnena baskunskaper om relationer, ledarskap och människors utveckling. I allmänhet innehåller karaktärsämnena både teoretiska och praktiska kunskaper som är förvärvade från både skolundervisningen och från praktiken den så kallade APU:n (arbetsplatsförlagd utbildning). Men trots det så kan inte Barn- och fritidselever räkna med att få ett jobb inom barnomsorgen direkt efter den gymnasiala utbildningen, eftersom dessa jobb kräver högskoleutbildning. Möjligtvis kan jobb som vikarie inom barnomsorgen eller arbete som personlig assistent erbjudas. Det är upp till eleverna själva att göra sina individuella val så att de skapar sig en grundläggande högskole- behörighet om man önskar läsa vidare direkt, (Skolverket 2008a).

I min studie har elever på Barn- och fritidsprogrammet intervjuats för att undersöka elevernas erfarenheter och tankar kring sin skolförlagda och arbetsplatsförlagda utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Tyngdpunkten i studien är elevernas erfarenheter kring den arbetsplatsförlagda utbildningen, den så kallade APU:n. Jag har också intervjuat tre av elevernas undervisande lärare för att få baskunskaper kring hur programmet är utformat och vilken del APU:n har. Tidigare forskning har bearbetats och bakats samman med elevernas egna uppfattningar. För att skapa en förståelse hos läsaren vill jag börja med att ge en inblick i hur arbetssättet på Barn- och fritidsprogrammet ser ut samt hur programmet är upplagt. I Lpf 94 står det att skolan skall eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all gymnasial utbildning men av avgörande betydelse för den yrkesförberedande utbildningens kvalitet (Utbildningsdepartementet 1994).

Studien är disponerad på följande sätt: Jag kommer att redovisa åtta Barn- och fritidselevs tankar kring APU. Jag undersöker om eleverna anser att APU:n är tillräcklig omfattande eller inte för att eleverna förstår sambandet mellan skolundervisningen och den arbetsplatsförlagda utbildningen. Alla mina intervjufrågor och därmed mitt resultat är sett mot bakgrund av elevernas allmänna inställning till sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. För att uppnå bästa resultat i min uppsats har jag tagit del av litteratur som rör Barn- och fritidsprogrammet som helhet och litteratur rörande samband mellan teori och praktik. Jag har även tittat på vad som står i skolverkets kursplaner för de olika karaktärsämneskurserna på Barn- och fritidsprogrammet samt programmålen. Den metod jag har använt mig av är främst intervjuer med eleverna där fokuset på mina frågor har varit att få svar på studiens syfte och frågeställning. Mitt resultat visar att eleverna över lag är nöjda med sin utbildning. Alla elever är överens om att APU:n fyller en viktig funktion i deras utbildning.

Jag kan se en tydlig koppling mellan det här fördjupningsarbetet som jag har gjort genom att göra denna studie och relevansen för läraryrket. Eftersom jag som lärarstuderande kommer arbeta som Barn- och fritidslärare på gymnasiet inom en snar framtid så kommer jag stöta på många tankar rörande APU:n hos mina kommande elever. Genom att göra denna studie har jag fått ta del av eleverna erfarenheter kring APU:n på ett djupare plan. Jag har även utvecklat kunskaper kring APU:n och dess ändamål som jag inte hade tidigare.

För att skapa en djupare förståelse för hur programmet är upplagt har jag gjort en översiktsbild liknande den strukturbild som är utformad för Barn- och fritidsprogrammet, (Skolverket 2000) En del kurser är gemensamma, en del läses inom vald inriktning och en del kurser är valbara. Upplägget kan se olika ut på olika skolor. Men när APU:n förekommer ingår den alltid i programmets karaktärsämnen, det finns alltså inte någon specifik kurs som heter APU, utan APU:n är en del av kursen. Den skolförlagda utbildningen och APU:n ses som ett komplement till varandra. Vilka karaktärsämneskurser som innehåller APU varierar på de olika skolorna. Summan av alla kurser skall alltid uppnå minst 2500 poäng (Skolverket 2000).

Översiktsbild över Barn- och fritidsprogrammet

Kärnämnen 750 poäng	Karaktärsämneskurser/ Gemensamma kurser 700 poäng	Inriktning pedagogisk och social verksamhet 300 poäng	Projekt arbete 100 poäng	Karaktärsämneskurser/Valbara kurser 350 poäng Exempel på kurser som kan erbjudas:	Individuella val 300
Svenska/ Svenska som andraspråk A + B 200 Engelska A 100 Matematik A 100 Estetisk verksamhet 50 Idrott och hälsa A 100 Naturkunskap A 50 Religionskunskap A 50 Samhällskunskap A 100	Arbetsmiljö och säkerhet 50 Arbetsätt och lärande 50 Barn-, kultur och fritidsverksamhet 100 Datorkunskap 50 Fritidskunskap 50 Hälsopedagogik 50 Kommunikation 50 Pedagogiskt ledarskap 100 Utveckling, livsvillkor och socialisation 200	Inriktning pedagogisk och social 300 Förskola, skola, fritidshem 200 Psykosocialt arbete 100 Inriktning fritid 300 Fritidens betydelse 100 Fritidsverksamhet 200	Projekt arbete 100	Fritid för funktionshindrade 50 Fritidens aktiviteter 50 Idrott och hälsa B 50 Ledarskap inom lek och idrott 50 Matematik C 100 Moderna språk 100 Människor i behov av stöd 200 Natur och friluftsliv A 50 Naturkunskap B 100 Skapande verksamhet 100 Teckenspråk för hörande 100 Turism 50 Kurser som skall erbjudas: Engelska B 100 Matematik B 50 Historia A 100	Elevens egna val som inte nödvändigtvis måste vara kopplade till programmet. Exempelvis Specialidrott.

1.1 Bakgrund

Regeringen anser i likhet med Gymnasiekommittén att det arbetsplatsförlagda lärandet inom den gymnasiala yrkesutbildningen är en kvalitetsmässig viktig del av utbildningen, (Regeringens proposition 03/04:140 s. 64)

Barn och fritidsprogrammet är som tidigare nämns ett yrkesförberedande program där undervisningen är förlagd både i skolan och på APU. Gymnasieförordningen definierar APU som "Kursplanestyrd utbildning på ett program som genomförs på en arbetsplats utanför skolan", (Svensk författningssamling (SFS) 1992: 394). Tanken med APU är att skapa en djupare förståelse för den verksamhet man vill specialisera sig inom samt att knyta samma teoretiska och praktiska kunskaper.

Utbildningen i skolan och den arbetsplatsförlagda delen skall tillsammans bilda en helhet och ge kunskaper om de verksamheter som ingår i utbildningen samt deras funktion och roll i samhället (Skolverket 2008c).

För en del elever blir APU en introduktion till yrkeslivet. Undervisningen i skolan och den arbetsplatsförlagda utbildningen utgör tillsammans en helhet som uppfyller programmets mål. APU på Barn- och fritidsprogrammet omfattar sammanlagt minst 15 veckor, vilka vanligen är fördelade på alla tre åren. Den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen är viktig för att knyta samman teori och praktik. Elevens erfarenheter från skolundervisningen och arbetsplatsen kan på olika sätt knytas samman och utnyttjas av varandra till fortsatt lärande (Skolverket 2008a).

Barn- och fritidsprogrammet ger inblick i en rad yrkesområden. Genom att uppleva en arbetsplats från insidan lär sig eleven något om hur miljön kan se ut, vilka krav som ställs och vad arbetet innebär. Det kan också bli lättare att göra sitt yrkesval (Skolverket 2008a).

APU:n är styrd av kursplaner och utgör ofta en del av dessa, vissa kurser innehåller inte APU medan den i andra utgörs en stor del av kursen. Kommunen har som ansvar att se till att det finns arbetsplatser för att eleverna ska kunna genomföra sin APU. Arbetsplatsförlagd utbildning är obligatorisk på yrkesutbildningar, men frivillig på studieförberedande. APU:n är en viktig del i utbildningen för att göra eleverna medvetna om hur arbetsmarknaden fungerar och vilka förväntningar som kommer att ställas på dem som blivande arbetstagare och medarbetare. Genom att få komma ut på APU-platsen och se hur man arbetar får eleven större insikt i utbildningen. Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) skall skolan eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, (Utbildningsdepartementet 1994)

Genom APU ges eleverna chansen att relatera och jämföra den verksamhet där man gör sin APU med det man lär sig i skolan. I samband med att eleven väljer eller tilldelas en APU-plats får eleven också en handledare. Eleven skall följa handledaren i den dagliga verksamheten. Handledaren har som uppgift att stötta eleven under deras APU. För att detta skall fungera är det viktigt att eleverna vet vad som förväntas av dem när de kommer till sin APU-plats. På samma sätt är det viktigt att handledaren på arbetsplatsen är väl informerad om vilka krav och rättigheter som kan och ska ställas på eleven. För att APU ska fungera så bra som möjligt förutsätts en dialog mellan skola och arbetsliv. Fungerar dialogen medför den vinster för alla parter. Den ansvariga läraren på Barn- och fritidsprogrammet har därför som uppgift att kontakta den blivande handledaren i god tid för att informera om upplägget. För eleven och handledaren är det viktigt att läraren besöker APU-platsen för att på olika sätt ge sitt stöd. Under ett APU- besök får läraren också möjlighet till att sitta ner och prata med både eleven och handledaren om hur praktiken fungerar. I slutet av APU- perioden fyller handledaren i ett bedömningsformulär som bifogas till läraren. Bedömningsformuläret från skolan är grundat utifrån de mål som Skolverket har fastställt att respektive kurs skall uppnå. Bedömning skall sedan användas som en del av betygsunderlaget för kursen. Som teoretiskt komplement har eleverna med sig APU- uppgifter från skolan som skall lämnas in när APU:n är färdig. (Skolverket 2008a).

2 Litteraturgenomgång

2.1 Tidigare forskning

I detta avsnitt så kommer jag att ta upp den tidigare forskningen som finns inom detta område. Skolverket har gjort en del undersökningar kring elevers, lärares och handledares upplevelser kring APU. Jag kommer att behandla några av dessa. Jag kan också se att det finns en del avhandlingar och uppsatser som berör samma ämne som jag. Men tyvärr är den tidigare forskningen inom detta område begränsad. Jag kan se att det går att dra paralleller mellan det önskvärda arbetssättet inom det sociokulturella perspektivet och de arbetssätt som används på Barn- och fritidsprogrammet. Att lära sig i interaktion med andra människor är den största likheten. Till att börja med så önskar jag definiera orden teori och praktik, eftersom båda ligger till stor grund för denna studie. Arbetssättet på Barn- och fritidsprogrammet kretsar till stor del i att varva skolundervisningen (teori) med APU (praktik). Båda definitionerna nedan är hämtade från nationalencyklopedin.

”**teori**”, en grupp antaganden eller påståenden som förklarar företeelser av något slag och systematiserar vår kunskap om dem. Teori används ofta synonymt med lära för att beteckna ett väletablerat kunskapssystem, men kan också användas för att understryka den hypotetiska karaktären hos en grupp påståenden ("Detta är ännu bara en teori"). Teorier kan vara helt deduktiva, såsom i matematik och logik, eller empiriska om de åtminstone delvis är baserade på vår sinnliga erfarenhet”, (Nationalencyklopedin 2009 a).

”**praktik**, praktisk övning i ett yrke (e.d., som man håller på att lära sig); yrkeserfarenhet; praktisk tillämpning (motsats till teori); yrkesutövning av läkare eller advokat (e.d.).” (Nationalencyklopedin 2009 b).

Jerlang, m.fl. (2005) menar att teori och praktik är samma sak sedd från två olika sidor. Jerlang m.fl. skriver också att de ofta stöter på olika påståenden kring att ”Teori är en sak, praktik en annan” (2005, s. 13). Det ena är en kvalifikation för det andra. Vidare skriver författarna att teoretiska överväganden som inte innehåller praktiska erfarenheter är ointressanta, (Jerlang 2005). Angående mitt ställningstagande beträffande teori och praktik så kommer jag att diskutera det i diskussion.

2.1.1 Sociokulturellt perspektiv

Anledningen till att jag vill knyta an uppsatsen till det sociokulturella perspektivet är för att arbetssättet på Barn- och fritidsprogrammet stämmer bra överens med detta perspektiv. På Barn- och fritidsprogrammet så arbetar man mycket med samspel och samarbete med sina klasskamrater.

Det sociokulturella perspektivet innebär att människor utvecklar sina kognitiva färdigheter i interaktion med andra människor. Att utvecklas tillsammans anses vara av stor betydelse för individens progression av kunskap. I Sverige är det främst Roger Säljö som har utvecklat den sociokulturella teorin. Det intressanta inom detta perspektiv är hur individen tar till sig kunskap och att individen utvecklar en högre kunskapsnivå om den får göra det i grupp med andra människor. Att kunna utnyttja andra människors kunskap betyder alltså att den egna

kunskapsnivån höjs. Även omgivningen är en betydande faktor för att kunskapsinhämtningen skall bli optimal. Individerna lär sig lättast i den miljö där inläringen blir som tydligast. (Säljö 2000). Genom ett samspel med sin omgivning skapar individen en förståelse för den kontext som individen ingår i. Individerna tillägnar sig olika sätt att se på verkligheten genom att själv delta i olika situationer. I det sociokulturella perspektivets sätt att se på lärandet spelar språket en central roll, både som redskap för tänkande och problemlösning. De menar att kunskap skapas i en komplex interaktion mellan tanke, handling och språk. Med språk menar man inte enbart det verbala språket. Att lära sig är någonting som ligger i människans natur och det behöver inte alls kopplas till skola och undervisning. Men eftersom vi i Sverige har skolplikt så blir skolan en gemensam plats där många människor samlas, vilket leder till att klassrummet blir inlärningsmiljö och är en naturlig del av en större sociokulturell gemenskap. (Säljö 2000). Det handlar om att på olika sätt närma sig lärandet och kunskapen för att sedan kunna göra om den till sin egen, (Dysthe 2001). Det mest välbekanta namnet inom det sociokulturella perspektivet är Lev S Vygotskij (1896-1934) men även John Dewey (1859 – 1952) har kommit att spela en stor roll. Dewey menade att lärande måste vara en intellektuell och kommunikativ utveckling där människor verksamt tillägnar sig samhällets erfarenheter. Individerna anpassar sig till det omgivande samhället. I skolan är det alltså viktigt att eleverna får förutsättningar för att arbeta tillsammans och att lära tillsammans. Det är efter Deweys synsätt den kända formuleringen ”learning by doing” tillskrevs, vilket alltså betyder att människan lär sig genom att själv få vara aktiv och göra, (Säljö 2003).

Korp (2003) refererar till Black (1999) som skriver att Vygotskij ansåg att lärarens uppdrag är att urskilja var den enskilda eleven befinner sig kunskapsmässigt just nu och hur eleven ska göra för att utvecklas från det utgångsläge eleven befinner sig nu till en högre kunskapsmässig nivå. Utvecklingen kan ske med rätt stöd av omgivningen, läraren hjälper eleverna utveckla sin kunskap genom att ge uppgifter, som varken är för banala eller alltför krävande. ”Utrymmet mellan vad någon kan göra utan hjälp, respektive med hjälp från andra, kallar Vygotskij för ”proximala utvecklingszoner”(Korp 2003). Alltså spelar både klasskamraterna och läraren en viktig roll för att (Barn- och fritids)eleverna ska kunna utveckla kunskap.

2.1.2 Forskning baserad på elever som har gått på Barn- och fritidsprogrammet

I detta avsnitt kommer jag att behandla den tidigare forskningen som finns inom detta område. Jag kan se att det finns en del avhandlingar och uppsatser som är besläktade med min studie på ett eller annat sätt. Antingen är forskningen genomförd med Barn- och fritidselever som respondenter eller så är syftet med studien att titta på sambandet mellan teori och praktik.

Johansson har i sin avhandling *Bli vuxen i arbetarstad* (Johansson 2003) gjort ett etnografiskt inspirerat fältarbete. Johansson har intervjuat fem elever när de gick sista terminen på Barn- och fritidsprogrammet. Dessa elever har Johansson sen följt upp under fyra år för att få reda på vad de gör efter gymnasiet. Studien kretsar framförallt kring utbildning, arbete och det vardagliga livet. Johansson beskriver bland annat vad gymnasieutbildningen på Barn- och fritidsprogrammet har gett dessa elever för möjligheter i framtiden efter studenten. I avhandlingen beskrivs också varför eleverna valde Barn- och fritidsprogrammet samt deras framtida ambitioner. En av eleverna arbetar på ett IT-företag där han trivs utmärkt. Två andra läser delvis på komvux och arbetar inom omsorgen som personliga assistenter. En tredje elev arbetar i en affär samtidigt som hon studerar. Den femte eleven har som ambition att bli

fritidsledare. Han har arbetat på kollo och gjort sin APU på fritidsgård med mycket gott omdöme. Eftersom eleverna kopplar till sin APU så kan jag se en koppling till min uppsats genom denna avhandling, (Johansson, 2003).

På samma sätt som antalet avhandlingar är begränsade är även antalet uppsatser begränsade. En sökning på www.uppsatser.se ger totalt 16 träffar på ordet *Barn- och fritidsprogrammet*, exempel på dessa uppsatser är: (Uppsatser 2009a)

En uppsats som på ett sätt kan knytas till min studie är Karin Olssons uppsats *Barn- och fritidsprogrammet ur ett elevperspektiv*. Denna uppsats handlar om elever som uttrycker sig mycket nöjda, eller mer än nöjda med karaktärsämneskurserna på Barn- och fritidsprogrammet. Skribenten önskar få svar på frågan Vad är det som gör Barn- och fritidsprogrammet intressant? Denna uppsats berör APU:n genom att eleverna uttrycker APU:n som en viktig och betydelsefull del i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. (Uppsatser 2008a).

En sökning på www.uppsatser.se ger totalt 30 träffar på ordet *APU*. Flera av undersökningarna är gjorda på elever som går på Handels- och administrationsprogrammet, Hotell- och restaurangprogrammet, Byggprogrammet eller Omvårdnadsprogrammet vilket får betraktas som program som är nära besläktade med Barn- och fritidsprogrammet, eftersom de också är yrkesförberedande program och har APU. Följande arbete berör sambandet mellan den skolförlagda utbildningen och APU:n. (Uppsatser 2009b).

Jan-Kenneth Perssons uppsats *Elevperspektiv på APU i gymnasieskolans Handels- och administrationsprogram Förståelse av professionell kompetens i en framtida yrkesroll* En uppsats som handlar om att ur ett elevperspektiv belysa några elevers tankar och uppfattningar om sin väg till ett framtida yrkesliv under deras utbildning på Handels- och Administrationsprogrammet, (Uppsatser 2009c).

Jag kan se hur skribenter före mig också har intresserat sig för kopplingen mellan den skolförlagda och den arbetsplatsförlagda utbildningen. Dock finns det ingen uppsats som snarlik med denna studie, men jag kan tydligt se kopplingar vilket är anledningen till att jag har valt att ta med deras uppsatser i min.

Skolverket har gjort en del studier kring den arbetsplatsförlagda utbildningen i gymnasieskolan på de yrkesförberedande programmen¹. I en av de undersökningar som skolverket har gjort vid namn "Samverkan Skola – arbetsliv" (Holmberg 2000) beskrivs resultatet av en utvärdering av betydelse av den Arbetsplatsförlagd utbildning i gymnasieskolan. Jag vill genom Holmberg studie visa på att min studie har fått liknande resultat fast inte i lika stor utsträckning efter som mina respondenter har varit betydligt färre till antal. Jag kan se kopplingar mellan den undersökningen och den som jag har gjort. I skolverkets rapport redovisas resultatet från en undersökning om arbetsplatsförlagd utbildning i gymnasieskolan (APU). Det övergripande syftet i den studien var att redovisa i vilken utsträckning gymnasieskolorna har kunnat uppfylla de nationella målen för den arbetsplatsförlagda

¹ För fortsatt fördjupning rekommenderas www.skolverket.se/sb/d/150 (sökord APU)

utbildningen. Undersökningen har ingått i Skolverkets projekt "Skola - Arbetsliv". Den empiriska delen av projektet genomfördes 1997 vid 187 gymnasieskolor spridda över hela landet. Samtliga program med yrkesämnen vid dessa skolor ingick i undersökningen. I den enkät- och intervjuundersökning som genomfördes deltog programansvariga för 570 utbildningar, 1300 elever och 750 handledare vid de arbetsplatser som använts för den arbetsplatsförlagda delen av gymnasieskolornas utbildning.

Resultatet visar att det finns både fördelar och nackdelar med APU:n. Problemen grundas ofta i tidsproblem eller problem med ekonomiska resurser. Med tidsproblem menas att det är svårt att finna APU- platser till alla elever, att det tar lång tid att fixa platser åt alla elever. Det behövs större samverkan mellan skolan och arbetsplatserna. Flera handledarutbildningar skulle behöva genomföras. De största vinnarna beträffande APU:n är eleverna, eleverna uppskattar ofta APU:n väldigt mycket. Eleverna menar att de ofta lär sig väldigt mycket under sina APU perioder.

En fungerande samverkan mellan skolan och arbetsplatserna är en förutsättning för att den arbetsplatsförlagda utbildningen effektivt skall bidra till att nå programmets program- och kursplanemål. En viktig faktor i denna samverkan är att kunna bedriva grundutbildning för nya handledare och genomföra kontinuerliga handledarträffar för samtliga för tillfället medverkande handledare (Holmberg 2000).

I rapporten redovisas flera utdrag från intervjuer med programansvariga lärare. Vid ett utdrag från intervjun med en programansvarig lärare från Barn- och fritidsprogrammet säger hon/han att APU:n har stor betydelse för att nå programmålen.

Olika former av praktik har alltid funnits i vår utbildning, vi har alltså lång erfarenhet. Det är något helt självklart för alla inblandade parter att eleverna skall ut i verkligheten under grundutbildningen. Vi försöker lägga upp och genomföra utbildningen så att skola och arbetsplats kompletterar varandra. Vi på skolan gör det vi tror att vi är bra på och dagis, fritids osv gör det som dom är bra på, tillsammans blir det ganska bra i slutändan. (Programansvarig BF), (Holmberg 2000).

I rapporten frågade man även eleverna vad de tyckte om sin arbetsplatsförlagda utbildning. Då fick man som svar att eleverna är klart positiva och nöjda med sin APU. Vidare kan man utläsa att eleverna tycker att APU:n fyller en viktig funktion för dem i deras utbildning. Av rapporten kan man också utläsa att eleverna värdesätter handledarens och övriga arbetskrumraters bemötande avsevärt. Sammanfattningsvis kan man utläsa att eleverna över lag tycker att APU:n är ett bra komplement till utbildningen på skolan, att eleverna tycker att det är bra att få se hur det ser ut och fungerar i "verkligheten" samt att APU-perioderna har stor betydelse för deras yrkeskunskaper. Flertalet av eleverna anser att samarbetet mellan yrkesläraren och handledaren har fungerat bra. Nästan 80 % upplever att det har varit betydelsefullt för de att yrkesläraren har besökt dem under APU-perioden. En stor del av eleverna menar att dem har besuttit tillräckliga förkunskaper för att kunna få ett bra utbyte av sin APU. APU:n anser också i de flesta fall vara i lagom omfattning. Det enda område som eleverna riktar kritik mot är dispositionen och genomförandet av informationen till handledarna, om vad som har behandlats i undervisningen på skolan, (Holmberg 2000).

Skolverkets tidigare utvärderingar av APU- verksamheten samt Myndigheten för skolutveckling presenterade en utvärdering av LIA- försöket visa att även eleverna uppskattar tiden på arbetsplatsen högt. (Regeringens proposition 03/04:140 s. 64)

1997 gjorde skolverket en utvärdering av Barn- och fritidsprogrammet. Denna visade att eleverna uppskattar den arbetsplatsförlagda utbildningen väldigt mycket. Många elever tycker att APU:n är rolig, lärolig och omväxlande. Det som möjligen kan ses som negativt var att en del elever efterlyste större variation på sin APU- plats. Många elever har genomfört sin APU inom skola och barnomsorgen, några elever önskade exempelvis att göra sin APU inom fritidssektorn. Något som efterfrågades beträffande APU:n var en handledarutbildning. Men i det stora hela uppger eleverna att de är nöjda eller mycket nöjda med sin APU, (Skolverket, 1998).

3. Syfte

Syftet med studien är att undersöka Barn- och fritidselevens upplevelser kring APU. Syftet är också att undersöka om Barn- och fritidseleverna anser att APU:n är tillräckligt omfattande och tillräckligt varaktig eller inte samt om dessa elever förstår sambandet mellan skolundervisningen och APU:n. Detta sett mot bakgrund av elevernas allmänna inställning till sin utbildning på Barn och fritidsprogrammet.

3.1 Frågeställningar

- Hur ser Barn- och fritidselevens upplevelser kring APU ut?
- Vilken inställning har Barn- och fritidseleven till APU?
- Är antalet veckor med APU tillräckligt omfattande för att Barn och fritidseleven ska förstå sambandet och helheten mellan teori och praktik?
- Vilken betydelse anser Barn- och fritidseleverna att deras APU har haft för dem i deras Barn- och fritidsutbildning?

3.2 Avgränsning

Endast elever på Barn och fritidsprogrammet kommer att tillfrågas. Elever på andra program är inte relevanta för studiens resultat. Undersökningen har genomförts på två olika skolor, på totalt åtta elever som går i årskurs 3.

4. Metod

I detta avsnitt kommer jag att presentera mitt metodval. Stukát menar att metoden, alltså tillvägagångssättet för att få svar på studiens syfte och frågeställningar noga skall övervägas. För att få fram ett så rättvist resultat som möjligt så måste skribenten använda sig av den mesta lämpade metoden, (Stukát 2005 s. 123). Jag har valt att använda intervjuer som metod när jag önskade få reda på elevernas åsikter beträffande APU:n. Jag har även tagit del av tidigare forskning rörande undersökningar som har genomförts på Barn- och fritidselever eller forskning kring sambandet mellan teori och praktik. Jag har också noggrant läst skolverkets program mål för Barn- och fritidsprogrammet för att bilda mig en djupare insikt i programmet som helhet även fast min uppsats till största del mest berör APU:n. Men eftersom mitt syfte är sett mot bakgrund av elevernas allmänna inställning till Barn- och fritidsprogrammet så är det relevant information för mig. Nämnvärt är att tidigare forskning inom ämnet är begränsad. På grund av det har jag valt att genomföra så kallade samtalsintervjuer med tre av Barn- och fritidsprogrammets lärare, för att även få höra deras tankar kring APU. I den här studien är det kvalitén som är det viktiga. Jag vill veta vad eleverna tycker, jag kommer därför att genomföra djupintervjuer. Inga enkäter har genomförts. Den grupp som jag har valt att undersöka och därmed har gjort mina intervjuer med är gymnasieelever som går i årskurs 3 på Barn- och fritidsprogrammet, samt tre undervisande lärare i dessa klasser.

4.1 Intervjuer som metod

Att använda sig av intervju som metod har varit en stor fördel för mig eftersom jag genom kvalitativa intervjuer får en djupare förståelse för elevens erfarenheter och inställning till APU:n än vad jag skulle ha fått av en kvantitativ undersökning som exempelvis enkäter. Genom att använda intervjuer som metod får respondenterna möjligheter till att kunna uttrycka sig mångordigt och noggrant förklara hur de tänker kring varje specifik fråga, till skillnad emot enkäter där svaren ofta är fåordiga. Enda nackdelen med att göra intervjuer är att det har tagit mig väldigt lång tid att genomföra, sammanställa och analysera resultatet.

4.2 Undersökningsgrupperna

Den grupp som jag har valt att undersöka är gymnasieelever som går i årskurs 3 på två valda Barn- och fritidsprogram samt tre undervisande lärare som är aktivt delaktiga i elevernas APU. Elever på andra program har inte tillfrågats.

4.3 Presentation av undersökningsområdet

Studien är utförd på två gymnasieskolor, varvid den första skolan är belägen i en mindre kommun. Skolan är relativt nybyggd och ligger centralt i kommunen. Barn- och fritidsprogrammet är en liten del av skolan. Det finns endast en parallell i varje årskurs av programmet med undantag på årskurs 3 som är tvåparallellig för tillfället. Den andra skolan är centralt belägen i en större kommun. Skolan har funnits i många år. På denna skola finns det hela fem paralleller i varje årskurs på barn och fritidsprogrammet.

4.4 Genomförande av intervjuer

Jag har valt att genomföra intervjuer med åtta elever som går i årskurs 3 på Barn- och fritidsprogrammet. Valet av respondenter har skett i samråd med undervisande lärare. Anledningen till att jag har gjort ett medvetet urval i stället för ett slumpmässigt är för att jag vill ha så stor variation på respondenterna som möjligt. Både killar och tjejer, elever med olika kulturella bakgrunder har intervjuats. Jag kommer förvisso inte att titta på några kulturella skillnader eller genusskillnader. Jag kommer inte att jämföra de båda skolorna. Det ingår inte i studiens syfte. Men jag vill ändå kunna styrka att variationen finns. Ytterligare en anledning till varför jag har valt elever som går i årskurs 3 är för att de har gått längst på programmet och har därför haft mest APU och därmed bär med sig mest erfarenheter därifrån. Jag kommer att kalla respondenterna för Elev 1, Elev 2 och Elev 3 med flera upp till Elev 8 och så vidare. Skulle jag istället namnge eleverna med fiktiva namn så lämnar jag utrymme för läsaren att dra egna ställningstaganden kring kulturella eller genusskillnader och det är inte syftet med denna studie.

Jag har genomfört min verksamhetsförlagda utbildning under 4 år på den ena skolan vilket medför att jag redan kände de eleverna och lärarna där. Detta ledde till att intervjuerna blev väldigt lättsamma, eleverna tog exempel som jag mycket väl kände till. På den andra skolan där jag inte kände någon från tidigare så har intervjuerna ändå varit väldigt lättsamma. Då valde jag att prata lite allmänt med eleverna för att skapa en yttlig relation till dem innan intervjun startade. Alla intervjuer med både elever och lärare har varit mycket givande och trevliga. På den skolan där jag redan kände elever och lärare så har jag i samråd med lärarna bestämt när intervjun ska äga rum. På den skolan där jag inte kände någon så hade jag och en av lärarna mejlkontakt där vi bestämde vilka dagar och tider som passade att jag skulle komma för att genomföra mina intervjuer.

För att en intervju ska bli så bra som möjligt menar Kvale (1997) att det är bra om intervjufrågorna är så korta som möjlig. På så sätt lämnas större utrymme för respondenten att lämna långa svar. Jag har gjort ett aktivt val när jag bestämde mig för att respondenterna inte skulle få veta intervjufrågorna i förväg. Kanske skulle de komma mer förberedda till intervju, men risken finns också att de skulle kunna ge mig svaren som de tro att jag vill höra om de får tänka igenom svaren under en längre tid. En annan risk med att lämna ut intervjufrågorna i förväg är att respondenterna då kan fråga sina kamrater om vad de själva skulle svarat på frågorna. Nu fick jag istället svar som är grundade på det eleven impulsivt kommer att tänka på just när intervju genomfördes. Eftersom mitt syfte kretsar kring elevernas upplevelser så kan jag se stora fördelar med att göra på det här sättet.

Platsen för intervjun har varit på elevernas respektive skola. Samtliga intervjuer har genomförts under februari 2009. Jag har suttit ner med varje enskild respondent en i taget i ett grupprum där vi har kunna sitta i en ostörd miljö. Varje intervju har tagit cirka 30 minuter att genomföra. Vid samtliga intervjuer var stämningen lugn och avslappnad på ett lättsamt sätt. Jag har fått reaktioner likt ”Ja, det ställer jag gärna upp på, APU:n är ju så rolig”. Eftersom respondenterna har varit avspända och positivt inställda till att bli intervjuade så blev hela intervjun med alla respondenter väldigt avslappnad och trygg. Eleverna har varit öppna och villiga att berätta för mig om sina erfarenheter och upplevelser. Eftersom jag är ensam som skribent så har jag valt banta intervjuerna vilka jag sedan transkriberade. Genom att banta

intervju kunde jag ha ögonkontakt med eleverna istället för att skriva ner vad de sa. Jag skrev visserligen lite stödord, men inte alls så mycket som jag skulle behövt skriva om jag inte hade spelat in vad som sades. Ytterligare en anledning är att jag på så sätt kan lyssna på intervjuerna flera gånger. Självklart så frågade jag eleverna om det var okej att jag bandade, vilket det var. I samband med det så talade jag även om att det inte kommer kunna härledas vem som sagt vad i studien, vilka de är eller vilken skola det går på. Jag sa också att om det är någon fråga som det inte vill svara på så behöver de inte det. Lärarna har varit väldigt tillmötesgående emot mig, jag har fått genomföra mina intervjuer på lektionstid vilket har betytt att eleverna inte har behövt avsätta någon fri tid till att ställa upp som respondenter. På så sätt blir inte intervjun något stressande eller något som måste genomföras så snabbt som möjligt. Utan vi har haft god tid på oss att sitta ner och fullfölja hela intervjun. Flera av respondenterna framförallt lärarna har framfört önskemål till mig om att få ta del av uppsatsen när den är klar. Självklart får de det. Intervjuerna har tagit ca 30 minuter per respondent.

4.5 Bearbetning

Efter varje intervju så har jag börjat med allt lyssna igenom bandningen en gång innan jag började min transkribering, detta gjorde jag direkt efter varje intervju för att försäkra mig om att allt som sagts kom med på bandet. Det har det gjorts varje gång, men jag ville ändå försäkra mig, för ifall något skulle ha gått snett så kunde jag genast ha återvänt till eleven/läraren och bett om att göra om intervjun direkt, men det har som sagt aldrig behövts. Själva transkriberingen har skett hemma hos mig i lugnt och ostörd miljö. Jag har lyssnat på en mening, sen pausat och skrivit ner exakt vad som sades, lyssnat vidare och sedan pausat igen och så vidare. När hela texten var transkriberad så lyssnade jag igenom hela bandet igen för att se så att jag hade fått med allting. Jag har valt bort att ta med eventuella hummanden, andningspauser och upprepningar för att få ett bättre flyt på texten. Vid själva sammanställningen markerade jag de olika respondenternas texter med olika färger och på så sätt blev det lättare att se att alla respondenter ”kom till tals”. Mitt resultat är uppbyggt genom att jag har sammanställt vad respondenterna har sagt och sedan lyft ur vissa citat. Jag har valt att markera citaten med indrag och i teckensnitt 10. Citaten från respondenterna följer alltid kronologisk ordning, alltså Elev 1 citat kommer alltid före Elev 4. Detta med anledning att ifall någon skulle önska följa någon specifik elevs citat så skall det vara enklare att hitta.

Under arbetets gång är det främst tre böcker som jag har använt mig av för metodfrågor, Staffan Stukát (2005) bok *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* och Steinar Kvaales bok, *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997). Dessa två böcker har jag använt som uppslagsböcker när jag inte riktigt har vetat hur jag skall gå tillväga. Jag har haft stor nytta av båda böckerna både före och under arbetets gång. Den tredje boken som jag har använt mig mycket av är *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* av Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud (2007). Denna bok har jag mest använt som inläsningsbok, men även som handbok till min forskningsdesign.

4.6 Forskningens etik

Stukát talar om den viktiga betydelsen av forskningens etik. Stukát menar att man som forskare måste ta hänsyn till respondenternas anonymitet. Personen som ska undersökas ska

vara införstådd med att alla uppgifter behandlas konfidentiellt och att de privata data som kan identifiera informanten inte kommer att redovisas”, (Stukát 2005). Varken namn eller orter finns nämnda i den här studien. Respondenterna fick i god tid information om syftet med studien och deras medverkan i den. Medverkan i projektet har naturligtvis varit frivillig. Elev respondenterna går på gymnasiet och alla är över 18 år vilket betyder att det inte behövs något samtycke från föräldrar utan eleverna kan själva välja om de vill medverka i studien eller inte. Stukát (2005) menar att de som berörs av undersökningen ska informeras om arbetets syfte, frivillighet och tillvägagångssätt. Han menar också att deltagarna ska veta att deras uppgifter blir anonyma.

Jag har talat om för eleverna att jag inte kommer skriva ut några namn i studien och att allmänheten inte kommer kunna få reda på vilka de är eller vem som har sagt vad. Men jag kan inte garantera att skolans lärare eller klasskamrater inte kan lista ut vem som sagt vad. Men det är eleverna medvetna om och det var inte någon av eleverna som protesterade emot det. Eftersom denna studie inte berör något känsligt ämne så har jag heller inte överarbetat denna del.

Som skribent har man ett stort ansvar mot respondenterna, man ska visa en så rättvis bild av deras åsikter som möjligt. Så att efter det att jag hade transkriberat bandningen så lämnade jag en kopia till eleverna och lärarna så att de kunde läsa igenom vad som sagts under intervju, detta gjorde jag för att försäkra mig om att inget skulle bli fel eller misstolkat. I och med denna genomläsning fick respondenterna ett ytterligare tillfälle att ta bort något som sagts. Men det var ingen som ville göra det. Det var inte ens alla elever som ville läsa den transkriberade bandningen. Jag har varit noga med att tala om för eleverna att det som de säger under intervjuerna kommer att användas i mitt examensarbete för mitt forskningsändamål och inte någonting annat.

4.7 Validitet, reliabilitet, generaliserbarhet

För att öka studiens validitet (giltighet) och reliabilitet (tillförlitlighet) har jag genomfört så kallade pilotintervjuer, för att testa mina intervjufrågor innan. När intervjuerna genomfördes spelades dem in. Efter varje intervju så har jag transkriberat banden till text för att försäkra mig om att mina citat är exakta. Vid en av mina två pilotintervjuer så bad jag en utomstående person skriva ner vad som sades så att jag sen kunde jämföra det med min egen skrift. Allt stämde överens, allt utom vissa hummanden och samtalsuppehåll.Handledning har genomförts under hela studiens gång.

Kvale (1997) menar att validitet är ett mått på om en viss fråga mäter eller beskriver vad man vill att den ska mäta eller beskriva. Av den orsaken är det viktigt att frågorna till respondenterna är väl formulerade och knutna till studiens syfte. Det är också viktigt att frågorna ställs till relevanta respondenter. Urvalet i den här studien är elever som går 3:e året på Barn- och fritidsprogrammet. Anledningen till att jag har valt att intervjua elever som går i årskurs 3 är för att dessa elever snart är färdiga med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Detta med anledning av att mitt syfte kretsar kring elevernas egna upplevelser och erfarenheter från både skolundervisningen och APU:n. Hade jag istället genomfört studien med elever som går i årskurs 1 eller 2 hade troligen resultatet blivit annorlunda. Elever i årskurs 1 och 2 hade inte kunnat ge mig lika utförliga svar eftersom de

inte ha haft lika lång tid på sig att bilda sin uppfattning kring betydelsen av APU som eleverna i årskurs 3.

För att uppnå en trovärdig validitet där studiens resultat överensstämmer med verkligheten är det viktigt att göra en rimlig avgränsning. Vilket i detta fall betyder att studiens validitet inte hade ökat bara för att elever ifrån andra program hade tillfrågats och intervjuat, utan istället tvärtom. Studiens syfte är att få reda på Barn- och fritidselevers erfarenheter, inte gymnasieelevers erfarenheter i allmänhet. De svåra med denna undersökning och liknande undersökningar som är baserade på intervjuer är att validiteten bedöms via tolkningar av forskarens erfarenheter i stället för i termer av verkligheten, eftersom alla intervjuer är tolkningsbara. Det är alltså inget man kan mäta, utan tvingas uppskatta. För att öka studiens validitet och reliabilitet så har provintervju genomförts. Kvale (1997) skriver att målet med en generalisering skall vara att försöka ge en bild av det allmänna i undersökningen. Jag är medveten om att min studie inte gäller för en större population än de respondenter som har medverkat i min studie. Eftersom jag inte kommer att göra någon större statistisk jämförelse med mitt resultat. Jag kan förvisso se tydliga kopplingar mellan mitt resultat och de resultat som skolverket har fått fram genom sina undersökningar. Men eftersom jag inte aktivt har arbetat för att stärka dessa likheter så kan jag inte säga att min studie har en hög generaliseringsmöjlighet, men en viss generalisering går ändå att se eftersom respondenterna i min studie har svarat relativt lika på intervjufrågorna.

För att öka reliabiliteten i intervjuerna har jag valt att genomföra intervjuerna med en elev i taget istället för gruppvis. Det är också viktigt att mina intervjufrågor är tydliga så att eleven/läraren förstår. Förvisso kan man förklara vad man menar när man använder intervju som metod, vilken är en fördel. Nackdelen med denna typ av metod är att det är väldigt tidskrävande, det tagit mig väldigt lång tid att genomföra, sammanställa och analysera mitt resultat. Vilket tyvärr fick leda till att antalet respondenter fick begränsas till åtta stycken. Helst hade jag velat intervjua alla elever i trean på båda skolorna, men det fanns ingen tid till det. Men eftersom eleverna svarade relativt lika kan jag ändå se en viss generaliserbarhet. Hade jag intervjuat fler elever i nuläget hade det lett till en större kvantitet, men kvalitén hade försämrats. I denna studie är kvalitén av större relevans och jag kan se att åtta elever är godtyckligt i denna studie. Jag kan också se att elevernas svar på mina intervjufrågor är uttömmande för att jag skall kunna besvara studiens syfte.

De svagheter som finns vid att använda intervju som metod är att det kan finnas faktorer som kan påverka själva intervjusituationen, vilket i sin tur kan påverka reliabiliteten. Det kan vara yttre förhållanden som stör under intervjutillfället. Det kan också vara respondenterna dagsform, om den inte är bra kan det leda till att respondentens svar på frågorna inte blir lika genomtänkta eller att respondenten inte uttrycker sig lika tydligt. Det finns även alltid en risk när man ska berätta om något för någon människa som man inte känner så väl att individen blir nervös eller upplever obehag. Under samtliga intervjuer var det inte några yttre faktorer som störde, vi satt ostörda i ett mindre grupprum. När jag från första början frågade respondenterna om de vill ställa upp på en intervju angående deras erfarenheter kring APU:n så fick jag väldigt positiva reaktioner. Alla som tillfrågades ville ställa upp. Under själva intervjun har stämningen varit positiv och lättsam under samtliga intervjuer. Alla respondenter har velat dela med sig av sina erfarenheter. När jag i slutet av intervjun har tackat för deras medverkan och frågat om jag får höra av mig igen om det skulle behövas har

jag fått reaktioner som ”ja, visst, det går jättebra, detta var bara roligt!”. Dessa reaktioner stärker min reliabilitet genom att respondenterna inte har visa några svårigheter kring att tala öppet med mig kring deras erfarenheter och upplevelser kring APU:n. Det är förvisso viktigt att inte skapa en personlig relation till respondenterna eftersom de kan betyda att de då svarar så som de tror att jag vill att de ska svara, men så har jag inte upplevt att det har varit. Vi har pratat om dem och deras erfarenheter, inte om mina.

5 Resultat

I den här studien har åtta elever på Barn- och fritidsprogrammet intervjuats för att få reda på eleverna erfarenheter och tankar kring sin skolförlagda och arbetsplatsförlagda utbildning (APU) på Barn- och fritidsprogrammet. Jag ville också få reda på om eleverna på Barn- och fritidsprogrammet anser att APU:n är tillräcklig omfattande för att de ska förstå sambandet mellan skolundervisningen och den arbetsplatsförlagda utbildningen. Detta sett mot bakgrund av elevernas allmänna inställning till sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet och deras upplevelser av APU. Eftersom tyngdpunkten i den här studien ligger på elevernas egna erfarenheter har jag valt att använda intervjuer som metod. Jag har även intervjuat tre av elevernas undervisande lärare för att få ytterligare kunskaper om hur programmet är utformat och vilken del APU:n har i Barn- och fritidsutbildningen.

Jag har valt att kalla eleverna och lärarna för Elev 1, Elev 2, Elev 3 till och med Elev 8 och Lärare 1, Lärare 2 och Lärare 3. Anledningen till att jag har valt att kalla respondenterna för Elev respektive Lärare istället för fiktiva namn är för att jag inte har för avsikt att titta på några könsaspekter eller kulturella skildringar. Jag är medveten om att fiktiva namn ger en trevligare läsning men jag vill minimera risken för egna tolkningsmöjligheter för läsaren. Jag har valt att redovisa elevernas resultat i den ordningen när jag citerar eleverna. På grund av att jag upplever att det blir tydligare då. Dessutom är det lättare att hitta i arbetet om någon skulle vilja följa en specifik elev/lärare. Förutom detta så undgår jag även att fundera över vilket citat som skall komma först, och eftersom eleverna är intervjuade oberoende av varandra så är det inte heller relevant. Jag har valt att redovisa eleverna erfarenheter först, eftersom det är dem som studien till största del kretsar runt. Men jag har även med lärarnas tankar och erfarenheter med anledning av att lärarna har en längre erfarenhet än eleverna, lärarnas perspektiv på APU:n är även sedd från en annan vinkel än eleverna. Jag har valt att endast intervjua elever som går i årskurs 3 på Barn- och fritidsprogrammet. Anledningen till det är att dem eleverna har gått längs på sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet och därmed bär med sig mest erfarenheter och upplevelser. Märkvärt är att de flesta eleverna på båda skolorna läser kursen "Människor i behov av stöd" just nu, det är också den kursen som eleverna har haft sin senaste APU period i. Anledningen till att det är märkvärt är för att jag kan se att eleverna ofta kopplar sina exempel till denna kurs med anledning av att de ligger närmast i tiden för eleverna. Vilket kan vara relevant information innan resultatet börjas läsas. Jag har valt att redovisa mitt resultat genom att dels sammanställa vad respondenterna tycker och dels plocka ut och lyfta fram olika citat som sagts under intervjuerna. Jag har försökt att lyfta fram de mest väsentliga likheterna och skillnaderna. Jag har valt att markera citaten med indrag och teckensnitt 10.

Det tre lärarna som jag har fört en samtalsintervju med är alla tre behöriga. De har olika lång erfarenhet inom läraryrket och olika erfarenheter kring APU, men samtliga av dem har varit aktiva beträffande elevernas APU. Alla tre lärare har fixat APU- platser, genomfört APU besök och följt upp APU:n. Varje lärare uppger att APU:n är en mycket viktig del i eleverna utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Men svårigheten ligger i att få ut alla elever i verksamheterna, det saknas tid. Intresset finns helt klart hos lärarna men det räcker inte riktigt om inte tiden finns. Lärarna menar att de hellre vill lägga tiden på kontakten med eleverna och handledarna istället för att ringa runt och skaffa APU- platser.

Vem som fixar elevernas APU- platser ser lite olika ut på de båda skolorna. På den ena skolan så är det den undervisande läraren i kursen som ringer runt till APU- platserna för att fixa platser. På den andra skolan så är det en person som jobbar som samordnare och det sköts via en databas. Det finns fördelar och nackdelar med båda sätten. Fördelen med att kursansvarig lärare fixar platsen är att det ofta går att matcha eleven med platsen och nackdelen är att det tar väldigt mycket tid, onödig tid som istället skulle behöva läggas på kontakten med eleven och handledare. Fördelen med att APU- platserna fixas via en databas är att verksamheterna själva kan fylla i när de vill ha elever men nackdelen är att många glömmer att fylla i det. En annan nackdel med att det sköts elektroniskt är att man som lärare inte kan påverka var eleverna kommer att göra sin APU på samma sätt, man kan inte matcha eleven och verksamheten utan platserna slumpas ut. Ibland blir det bra och ibland blir det inte alls lika bra. Eleverna har till stor del fått vara med och påverka var de vill göra sin APU, en del berättar att de har fått välja helt själva, andra säger till och med att de har fixat sina APU ställen själva genom egna kontakter. Medan andra säger att de har fått önska ställe och sen har läraren tilldelat de exakt var APU:n skall genomföras.

Överlag kan jag se att eleverna är mycket nöjda med Barn- och fritidsprogrammet som helhet. Men de är flera av dem som berättar att de börjar känna sig väldigt skoltrötta. ”Nu är det ganska stressigt, men det är väldigt kul. Det är mycket man ska hinna med”, (Elev 6). Anledningen till att eleverna valde Barn- och fritidsprogrammet varierar. En del valde Barn- och fritidsprogrammet för att de inte kom in på något annat program. Men de flesta berättade att anledningen till att de bestämde sig för just detta program var att de vill jobba med människor på ett eller annat sätt.

Elev 3 berättar att:

För att jag alltid har älskat barn, men sen så har jag alltid älskat att vara med människor också alltså inte bara just barn. Jag har vetat det sen jag gick i sjuan, att jag vill jobba med barn. Det har alltid legat nära hjärtat. Men sen får vi se vilken ålder det blir, jag tror att det lutar mer mot yngre, men jag vet inte, men jag tror inte att det bli vuxna i alla fall.

5.1 Barn- och fritidselevers upplevelser av APU

När jag började min intervju så frågade jag elever vad de tänkte på när det hörde ordet APU, då fick jag följande spontana reaktioner.

Elev 1 ”Att komma ifrån skolan, det är ju förstås skönt med att byta lite miljö”.

Elev 2 ”Ut och jobba och få testa på”.

Elev 3 ”Låtsas jobba, eller ja att man får prova på att se hur det är att vara i en viss verksamhet. Jag får väldigt mycket intryck. Det är roligt med APU, man kommer ifrån skolan, man får se det på riktigt det är inte bara en bok utan det är nå mer, det händer mer grejer”.

Elev 4 ”Verksamheter genom skolan, alltså att se verksamheter utanför skolan”.

Elev 5,6,7 och 8 svarade oberoende av varandra att de kort och gott tänkte på ”praktik och att ha praktik”.

Generellt sett visar mig mitt resultat att elevernas upplevelser av APU:n är mycket positiv. Möjligtvis kan någon APU- period ha gått mindre bra, med allmänt sett så är alla eleverna mycket nöjda med APU:n. Vid en av mina intervjufrågor så frågade jag eleverna vad de tyckte om att ha APU. Det visade sig att alla elever tycker att det är positivt att ha APU.

Elev 1 säger att:

Att gå ut på praktik tycker jag är jättebra. Men nu den sista perioden gick det inte så bra för mig. Men jag tycker att det är bra med APU ändå. För det är bra att testa och så är det bra med lite omväxling för de som är skoltrötta. Men i tvåan så var jag idrottslärare och det var jättekul. Jag fick hoppa in som vikarie då och det var jättebra.

Elev 4 menar att:

Jättespännande, jätteskrämmande. Det är jättespännande att få träffa hela verksamheten och se vad det innebär. Samtidigt som det vi lär oss i skolan, det kanske stämmer rent teoretiskt men man kanske inte kan göra så i praktiken. Så då blir det information från skolan och information från verkligheten och så får man baka ihop det här.

Elev 6 säger att:

Om man få en bra plats så är det jättebra, men om man får en kass plats så är det ju inte så bra. Jag hade otur nu i trean. Det var inget fel på de som jag jobbade med, alltså patienterna eller vad man ska kalla de, de dementa. Men de andra två praktikerna har varit underbara.

Elev 8 säger att:

Det är roligt, jag tycker det är bra att man har det. För man kommer ut i arbetslivet och så får man känna på hur det känns att göra annat än att bara sitta i skolan. Bra med variationen.

Vad eleverna har fått göra på sin APU varierar lite beroende på vart de har gjort sin APU. Vanligtvis har eleven gjort sin APU i pedagogisk verksamhet eller inom omsorgen för människor med funktionshinder. Flera av eleverna beskriver sin egen insats som att de har varit med i verksamheterna, hållit i samlingar och andra aktiviteter. De elever som har varit i förskolan berättar om hur de har fått ta del av de dagliga aktiviteterna så som att klä på och av, byta blöjor, hjälpa till vid maten, läsa böcker och leka med barnen. En del elever upplever sig själv som en i personalen. Generellt sett så är eleverna nöjda med sina APU- ställen.

Elev 3 berättar att:

I början var jag mycket med, men jag fick hålla i samlingar. Jag fick vara ute med barnen, mycket handlade om att ta på och av kläder, blöjor och mat och sådant. Det vardagliga som alla gör liksom. I tvåan då hade jag också samlingar, jag var mycket med barnen. Jag har gjort hela tiden precis samma saker som mina handledare har gjort. Det jobbet som de gör det gör jag också, fast det är dem som ändå bär ansvaret. Samma sak i trean, fast där har ju jag tagit mer ansvar, där kunde jag göra en sak medan min handledare var någon helt annanstans och gjorde någonting annat.

Elev 4 säger:

Allt möjligt, allt allt allt. I ettan var det mest leka, läsa sagor hjälpa till med stövlar och kläder. I tvåan var det att hålla i lektioner, att lära sig att lägga upp en lektion. Hur länge håller det om jag kör på de här instruktionerna och om jag gör så här och så här. I trean var det ju allt, att stötta de personerna i deras dagliga liv.

Elev 6 berättar:

Det har ju varierat från år till år. Första året var det ju mest bara att vara med barnen, vara med på lektioner och hjälpa till och så. Andra året så var det mer att jag själv var tvungen att ta initiativ och så. Jag fick hålla i egna lektioner och så, det var jätte äckligt i början men det gick. I tredje året var det att försöka sätta igång de gamla, det var som att försöka få igång en gammal bil, de vill inte. Sa de nej så var det omöjligt. De har ju liksom sina vanor som man inte får rubba.

Jag bad även eleverna att beskriva en typisk dag på APU:n. Här kan jag se stora likheter, eleverna berättar om rutiner och lika tillvägagångssätt.

Elev 8 beskriver en dag på förskolan enligt följande:

Först när man kommer dit så leker man en liten stund, sen äter man frukost. Efter det så går vi ut, sen när vi har varit ute så äter vi mat, sen så lägger vi barnen. Sen kommer de upp och då leker vi alltid och sen kanske vi går ut igen, det beror på vädret. Sen är det mellan mål.

Jag kan tydligt utläsa av resultatet att handledaren spelar en stor roll för eleven. De flesta eleverna är överlag nöjda med sina handledare, men en del berättar att de har haft en mindre bra handledare under en viss APU- period. Har eleven däremot haft en bra handledare har eleven vågat ta mer initiativ och på så sätt utvecklats mycket positivt.

Elev 3 berättar att:

Det har ju gått jättebra, vi har pratat väldigt mycket. Hon var väldigt noga med att jag skulle vara med på allting ifrån början liksom. Men det var ju bra för då får man ju se allting ifrån början också. Och det har gått jättebra, jag är sådan som gillar att ta ansvar också. Så det passade jättebra. Får man ett förtroende ifrån handledaren då växer man ju själv också.

Elev 4 tar även ställning till vikten av hela personalgruppen och inte bara handledarens betydelse:

Första året är jag jättenöjd, andra året är jag också jättenöjd. Tredje året kanske inte just handledaren men personalgruppen för övrigt var stöttande och hjälpte mig med det jag behövde.

Elev 5 berättar att:

Trean var bra. Hon var en snäll och bra handledare och hon lät mig göra de flesta grejerna själv. Hon hade annat och göra så när jag hade kontroll över situationen så gick hon därifrån och gjorde andra grejer. Så jag fick ta mycket ansvar.

Samtliga elever uppger att de alltid eller nästan alltid har haft besök av sin lärare när de varit ute på APU. ”Ja, alla gånger” (elev 5). Vid det enstaka tillfälle som lärarna inte har kommit ut på APU- besök så har de alltid haft bra telefonkontakt.

Elev 3 berättar att:

Ja, min lärare kom ut nu min sista dag. Men jag har ju ändå hållit kontakt med dem och så, ringt och så. Ja, de har kommit ut i alla tre årskurser, fast ganska sent varje gång och bara en gång. Men de sa de att vi kommer sent till dig för vi vet att du har det bra.

Elev 8 säger att:

Ja, fast inte samma lärare varje gång, men det har alltid kommit någon.

5.2 Barn- och fritidslärares reflektioner kring APU

Samtliga lärare är positivt inställda till att eleverna har APU. APU benämns som en förutsättning för att Barn- och fritidsprogrammets program mål ska kunna uppfyllas. Lärarna menar att eleverna utvecklas under APU.

Lärare 1 berättar:

Jag tycker att det är nödvändigt för eleverna att ha APU. För att eleverna ska kunna koppla ihop teori och praktik och sen är det ju också en brygga ut efter oss.

Lärare 2 menar att:

De påverkas mycket och väldigt positivt i de allra flesta fall. Jag kan se det genom att närvaron är väldigt hög generellt sett, mycket högre än närvaron i skolan. Eleverna säger också mycket att det är så roligt på APU:n, att man lär sig så mycket.

Lärare 3 tycker att:

Att eleverna har APU är en förutsättning. Jag tycker att man borde ha det på alla utbildningar på alla gymnasieprogram.

För att upplevelserna ska bli så positiva som möjligt för eleverna berättar alla tre lärarna att de alltid har som ambition att göra APU besök i alla tre. Lärarna berättar att det blir mest rättvist om man kommer ut och besöker eleven istället för att bara läsa det skriftliga omdömet. Lärarna berättar för mig att APU besöken inte bara har som syfte att bedöma eleven utan det är även en stor fördel för både eleven och handledaren.

Lärare 1 säger att:

Vår ambition är att alla ska få besök i alla tre årskurserna. Det är mest rättvist om man kommer ut. Som sist hade jag en tjej som var placerad hos en handledare som kanske inte fungerade så bra. Om man då bara tittar på det skriftliga omdömet som man får så kanske det inte blir rättvist. Man kan ju naturligtvis ringa och prata med dem i telefon också men det blir ändå inte samma sak. Vissa handledare är också... hur ska jag säga... de är inte så duktiga på att uttrycka sig i skrift medan när det är samtal så blir det något helt annat. Så vi tror att det är jätteviktigt.

Lärare 2 kan även se APU besöken ur en annan synvinkel:

Ibland är det också så att det är inte bara eleven som vill ha besök utan det är också handledaren som behöver få feedback. Jag tror att gör vi inga besök så får vi heller inga platser till våra elever.

Vidare säger lärare 2 att:

Jag skulle vilja att vi hade någon sorts handledarutbildning nu innan jag går i pension.

Jag frågade även lärarna om det fanns några nackdelar med att göra APU besök.

Lärare 1 svarar då:

Några nackdelar... nej jag kan inte se några... inte för eleven. Enda nackdelen är att det tar mycket tid för oss lärare.

Om det inte skulle fungera för eleven på ett eller annat sätt under APU:n så berättar lärarna för mig att de så fort som möjligt försöker komma ut och göra ett APU besök.

Lärare 2 berättar att:

Får jag signaler ifrån eleven eller signaler ifrån handledaren så gör jag alltid ett besök. Då sätter vi oss ner alla tre, jag, eleven och handledaren. Också börjar jag alltid med att fråga eleven ”hur är det att jobba på den här förskolan eller på det här gruppboendet eller var de nu är?” ”hur upplever du det?” och då svarar eleven och så försöker jag få lite mer uttömmande svar. Sen vänder man sig till handledaren och frågar ”Hur tycker du då att det går för den här personen i den här verksamheten?” Om jag då har fått signaler av någon om att det inte fungerar så försöker jag ju att lyfta fram det där. ”Du sa ju till mig där litegrann att du inte riktigt känner dig välkommen. Kan du liksom beskriva det?” Så att man då lyfter upp det som är. Det kan ju vara lite tufft så, men för det mesta så tror jag att det är bra om man kan få ord på känslor och att man då kan säga det direkt till den personen. Men det kan ju också vara så att man som handledare säger – nej, det här fungerar inte. Och då får man ju bryta, och sen placera om. Men då riktar jag platsen.

Delsammanfattning av Barn- och fritidselevernars och lärarnas reflektioner och upplevelser av APU:n.

Elevernas sponta reaktioner kring vad de tänker på när de hör ordet APU varierar, men gemensamt är att samtliga elever är positivt inställda till APU. Vid förfrågan om de ville ställa upp på den här intervjun så var samtliga reaktioner positiva. Alla elever har på ett eller annat sätt uttryckt sig nöjda med sin APU, möjligen kan någon APU period varit mindre bra. Eleverna har genomfört sina APU perioder i pedagogisk verksamhet eller inom omsorgen för människor med funktionshinder. Vad eleverna har fått göra på sin APU har enligt eleverna styrts mycket av handledaren. Har handledaren varit bra, har eleven vågat ta fler egna initiativ och på så vis utvecklats mycket positivt. Samtliga elever uppger att de alltid eller nästan alltid har haft besök av sin lärare när de varit ute på APU. Vid det enstaka tillfälle som lärarna inte har kommit ut på APU besök så har de alltid haft bra telefonkontakt. Lärarna tycker att det är väldigt viktigt att eleverna har APU. För att elevernas upplevelser kring APU:n ska bli så positiv som möjligt berättar samtliga lärare för mig att de alltid har som ambition att göra APU- besök hos alla elever i alla tre årskurser.

5.3 Barn- och fritidselevers inställning till APU

Eleverna tror att de har APU för att få testa på och för att få uppleva.

Elev 3 tror att de har APU för att:

För att vi ska få prova på så mycket som möjligt. För att komma in i det, så att det inte bara blir det teoretiska utan även det praktiska. Så att man får känna på båda delarna. För vi kommer ju inte sitta i skolbänken hela livet. Så det är bra att man får känna på det på riktigt.

På samma fråga svarar elev 6

För att man ska få lära sig att komma ut i arbetslivet, fast på en lite lägre nivå kanske. Det tycker jag är bra.

Elev 7 tror att:

För att få känna på hur det är att jobba också kanske man kan ha chans att få jobb där.

Eftersom hela min undersökning grundar sig på elevernas upplevelser så är det viktigt för mig att skapa en förförståelse för elevernas allmänna inställning till Barn- och fritidsprogrammet för att på så sätt få en förståelse för elevernas tankar kring APU:n. Så jag frågade eleverna vad som är det bästa med att gå på Barn- och fritidsprogrammet. Jag kan genom intervjusvaren se att eleverna värdesätter klasskamrater, klassammanhållning, kunskapen som förmedlas och förstående lärare.

Elev 2 säger istället:

Det är nog praktiken. Och det är bra sammanhållning också mellan alla klasser.

Elev 5 ser det ifrån ännu en synvinkel:

Man lär sig om människor, om olika människor, det spelar ingen roll vilken ålder.

Som motfråga så frågade jag vad som är det sämsta med att gå på Barn- och fritidsprogrammet? Då fick jag reaktioner om att det faktiskt inte finns något sämsta, eller i

alla fall inget som eleverna kan komma på direkt. Det som eleverna kunde komma på som exempel att det var dåligt att man måste läsa vissa kärnämnen som exempelvis Svenska B. Några elever nämnde att det var vissa lärare eller klasskamrater som inte var föredömliga. Eller att kraven ibland är lite för höga, framförallt de krav som eleverna har på sig själva.

Elev 3 berättar att:

På själva programmet kan jag inte se något, men det sämsta är ju att jag fortfarande har höga krav emot mig själv, men det har ju inget med programmet att göra. I början hade vi ju ingen sammanhållning men alltså nu är ju det bra. Det var svårt för mig med grupparbeten, men nu har man ju lärt sig, så nu är det inte så svårt. Jag har svårt att se nått sämsta, det finns helt enkelt inget.

Vidare frågade jag eleverna vad som är det bästa med att ha APU. Då var svaren att det som eleverna uppskattar mest med APU:n är att få träffa alla människorna i verksamheterna, att de får prova på och att de får variation och komma bort från skolan under en period. Något som flera av eleverna uttrycker är också att det faktiskt är väldigt roligt att ha APU:

Elev 6 berättar att det som hon/han uppskattar mest är att:

Lära känna nya personer. Att man får lära sig, träna sig på det yrket som man kanske vill ha i framtiden. Även om man inte kommer jobba på just den skolan man praktiserar på.

Elev 8 säger att:

De är ju det där med att man får komma ut i arbetslivet och få testa på. Så att man inte bara behöver sitta och läsa i en bok, utan man lär sig mycket mer.

Även här hade jag en motfråga, vad är det sämsta med APU:n? På denna fråga kan jag se att svaren beror tydligt på eleverna egna erfarenheter. En del tycker att de är jobbigt om man hamnar någonstans där man inte trivs. En del tycker att de oregelbundna tiderna är jobbiga. Medan andra tycker att APU:n är för kort.

Elev 2 tycker istället att det är:

APU uppgifterna, de är bara jobbiga.

Elev 4 tycker att problemet är att APU perioderna är för korta:

Det är så korta perioder så det känns som om man hinner inte lära sig så mycket även om man jämför med vad man kunde när man kom dit och vad man går därifrån med så har man lärt sig jättemycket, men fortfarande finns det mycket, mycket mer och lära hela tiden.

Elev 6 säger att

Att vissa folk som man möter inte är så trevliga. De föregår inte med så bra exempel då. Och då kanske man blir lite försiktig sen också vågar man inte köra fullt ös. En del ställer väldigt höga krav på en, man praktiserar ju där man jobbar ju inte där. Man är ju där för att lära sig.

5.4 Barn- och fritidslärares inställning till APU sett ur deras och elevens perspektiv

Jag frågade lärarna varför eleverna har APU samt vad de tror att eleverna skulle svara på frågan angående varför dem har APU. Som svar fick jag att samtliga lärare tycker att APU:n är en nödvändighet, att eleverna har APU är för att de ska få prova på att vara i den verksamhet som de så småningom kanske kommer arbeta inom.

Lärare 2 säger:

Eleverna har APU för att de ska pröva på att jobba med människor. Se om det finns förutsättningar. Om vi kan se en utveckling från det man kommer till det att man slutar. Om det är nått som man som handledare kan se. För det är ju liksom det centrala.

Jag tror att de tror att de har APU för att de ska pröva på att jobba i verksamheten. Att jobba med människor är ju det primära i vårt arbete och i vår utbildning. Och det tror jag att de är medvetna om.

Delsammanfattning av Barn- och fritidseleverna och lärarnas inställning till APU sett ur ett elevperspektiv.

Elevernas positiva erfarenheter är betydligt fler och starkare än de negativa. Att komma ut på APU är någonting som uppskattas av samtliga elever. Eleverna har under respektive intervju lättare för att komma på positiva egenskaper med Barn- och fritidsprogrammet och APU:n än de har att komma på negativa.

5.5 Barn- och fritidselevs reflektioner kring huruvida APU:n är tillräckligt omfattande för att de ska förstå sambandet mellan teori och praktik

På den ena skolan har eleverna 15 veckors APU och på den andra 17 veckor. Fördelningen ser lite olika ut på de båda skolorna. Den skolan som har 15 veckors APU har 5 veckor per årskurs. Den skolan som har 17 veckor APU har 4 veckor i ettan, 5 i tvåan och 8 i trean. APU:n i trean är uppdelad på två perioder med 4 veckor vardera där man återvänder till samma ställe. På båda gymnasieskolorna så gör man APU:n i ettan i kursen Barn, kultur och fritidsverksamhet, men på den ena skolan så ingår även kursen Utveckling, livsvillkor och socialisation i APU:n i ettan. I tvåan så görs APU:n i inriktningen. I trean görs APU:n på den ena skolan i kurserna "Människor i behov av stöd" och "Pedagogiskt ledarskap". På den andra skolan varierar årskurs tres APU beroende på vilket inriktningsval eleven har gjort i tvåan, med de flesta gör sin APU i kursen "Människor i behov av stöd".

Jag kan tydligt utläsa i resultatet att eleverna tycker att APU:n är en viktig del i utbildningen på Barn- och fritidsprogrammet. Samtliga elever tycker att antalet APU veckor är lagom eller för lite, det finns alltså ingen som tycker att APU:n borde minskas eller tas bort.

Elev 6 menar att:

Det är nog lagom. Alltså om APU:n är bra så vill man ju oftast ha mera, men om den inte är det då vill man ju tillbaka till skolan igen.

Elev 7 säger att

Nej mer. I trean borde det finnas två gånger. Så 5 veckor varje termin eller nått.

Eleverna kan tydligt koppla likheterna med det som de har gjort i skolan och det som de gör på sin APU. En elev berättar för mig att i skolan så gör de en metodpärm med exempel på flera aktiviteter som de kan använda sig av på till exempel förskolan. Eleven berättar om hur bra det är att göra saker i skolan som man faktiskt kan använda sig av på sin APU.

Elev 5 berättar att:

Jo, till exempel vi fick lära oss att de jobbar med bilder men funktionshindrade och det gjorde de

Eftersom jag frågade om likheter så ville jag även fråga om det fanns några skillnader. På denna fråga hade en del av respondenterna lite svårt att komma på något.

Lärarna menar att de gör APU- uppgifter med anledning av att knyta samman det teoretiska med det praktiska ännu en gång. Så jag frågade eleverna hur mycket av det som de gör i skolan och det som de gör på sin APU som de anser hänger ihop. Jag kan se att eleverna kopplar ihop det med det som de läser just nu.

Elev 3 säger:

Ja, det är mycket. Till exempel de vi lär oss nu i kursen människor i behov av stöd det hänger ju ihop hela tiden med det som jag har sett på APU:n nu. Vanliga fall brukar man se det ifrån skolan till en händelse men nu ser man det också ifrån händelsen till skolan. Så nu kopplar man liksom tvärt om och det är nog ganska lärorikt också. Det blir ju liksom att man kan tänka ” det där har ju jag vart med om”. Istället för att det först är helt nytt och sen känner man igen det. När man kan se det framför sig då är det lättare att förstå det också.

Elev 7 säger att

Jo det är mycket. Jag har läst teckenspråk och så kunde jag använda det nu lite på min APU.

En av mina intervjufrågor var - Vad har du fått lära dig i skolan? På denna fråga kan jag se att eleverna har svarat ganska lika, flera av dem berättar att de har fått lära sig att samarbeta och att de har lärt sig mycket om människor.

Varpå elev 1 svarar:

Oj, det är så himla mycket. Men mycket kring hur människan fungerar. Hur man ska bete sig och att man måste anpassa sig.

Elev 2 säger:

Våga pratar, våga ta steget, innan var jag jätteblyg då hade jag inte vågat det.

Samma typ av fråga ställde jag beträffande APU:n. Vad har du fått lära dig på APU:n? Även på denna fråga svarar eleverna lika, men här kretsar intervjuvaren främst om att de får lära sig att ta ansvar och att ta hand om olika människor.

Då svarade elev 1:

Att man blir en förebild så man måste tänka sig för lite när man har APU.

Elev 2 drog kopplingar mellan skolan och APU:n.

Samma sak, nya människor som man inte har sett förut, att man vågar prata med dem. Våg vara lite hårdare.

Eleverna berättar för mig att de tydligt kan koppla ihop sina kunskaper som de förvärvar i skolan och under APU:n. De märker att kunskapen som förvärvas i skolan och APU:n går hand i hand.

Elev 3 säger:

Ja verkligen. Som till exempel nu när vi lär oss det är med människor i behov av stöd, man får ju en helt annan förståelse för människor med autism och Downs syndrom och hur det kom till och så, alltså det är ju en väldig grundkunskap. Varför man får de, man förstår det på ett annat sätt om man har fått det teoretiska lite förs och sen för uppleva det på APU:n. Man ser inte bara människan som en som är i behov av stöd utan man kan förstå det mer nu när man har lärt sig det och nu när vi kommer ut och ser det. Så blir det mycket enklare att förstå det.

Elev 4 säger:

Ja, framförallt den här reflektionsförmågan som vi över på hela, hela tiden. Och de underbara orden planera, genomföra och utvärdera. Det tyckte jag var jättejobbigt i början, men nu är det bra att kunna ha den kunskapen jag faktiskt har fått i skolan. Med att planera en aktivitet, med att genomföra en aktivitet med mera. Till att kunna omsätta det och till att faktiskt göra det. Det tycker jag är jättekul. Just att kunna omskapa att det vi läser det är faktiskt så.

På samma sätt frågade jag eleverna om de kunde använda sina kunskaper som de lärt sig på APU i skolan? Även här menar eleverna att de absolut har användning för sina kunskaper oberoende av var de har förvärvat.

Elev 2 säger:

Det kan jag nog. Det går ju hand i hand, men det är svårt att komma på exempel.

Elev 3 berättar att:

Ja, nu till exemplet nu när vi pratar om autism i skolan då kan jag känna igen det för att det var två som hade det på min APU. Man ser det väldigt tydligt då. Oftast får man det ju tvärt om, först i skolan och sen kanske på APU:n

Elev 4 säger att:

Ja, det här känner jag ju igen, men åh det är ju faktiskt så här. Och att kunna göra den kopplingen de är ju jättehäftigt.

5.6 Barn- och fritidslärares reflektioner kring huruvida APU:n är tillräckligt omfattande för att eleven ska förstå sambandet mellan teori och praktik

Lärarna tycker också att APU:n fyller en viktig funktion i utbildningen på Barn- och fritidsprogrammet. APU:n kan absolut inte tas bort eller ersättas av någonting annat.

Lärare 1 säger att:

15 veckor inte mindre i alla fall. Vi kan inte ta bort det. För det är när de är på APU som polletten trillar ner. De lär sig om människor först när de är bland människor. Och det blir de medvetna om först när de kommer ut i verksamheten.

Lärare 2 säger istället att:

Jag tycker att det är okej. Ibland kan elever uppleva att de vill pröva mer, men ibland kan också de också uppleva att det är rätt skönt att komma tillbaka till skolan. Det är en kraftansträngning för eleverna genom att arbetstiden och upplevelserna är starka.

Samtliga lärare på de båda skolorna uppger att de gör APU uppgifter. Anledningen till det är för att än en gång knyta samman den skolförlagda utbildningen med APU:n. APU uppgifterna fyller också en viktig funktion i att kursmålen ska uppfyllas.

Lärare 1 säger:

De vi tittar på är först och främst i kursmålen så att allting täcks in. Sen så är vi noga med att det ska bli en teoretisk anknytning till det praktiska. Som till exemplet i tvåan nu så är de ute i förskola, skola och fritidshem, då är det ju det här med de olika styrdokumenterna som vi förbereder innan och sen har de också en uppgift att göra på sin APU som vi sen följer upp hos oss.

Lärare 2 säger:

Vi gör APU- uppgifter, vilket man också kan diskutera, var man ska lägga tiden och fokus när det gäller APU:n. Men jag ser det som någon sort koppling mellan kursplanen alltså den teoretiska delen och den praktiska delen. Helst skulle jag vilja att det som vi har gått igenom i skolan det försöker man att omsätta ute för att se om det faktiskt finns förankrat. ... I vissa kurser står det ”ha egen erfarenhet av att vara i verksamheter”. Om man då kanske ska titta på samverkansformer, då kanske man ska hitta på det där man är. Vilka samverkansformer har de? Men då måste man kanske ha pratat om vad en samverkansform är innan. Så att man vet vad det är. Eller om man ska titta på vad finns det för mål och styrdokument i den här verksamheten. Då måste vi prata om vad mål och styrdokument är innan. För att sen försöka omsätta. Det är nog så vi ser det.

Lärare 3 säger:

Vi utformar uppgifterna utefter kursmålen. För att på så sätt knyta samman det teoretiska med det praktiska.

Jag frågade lärarna om de tror att de finns en koppling mellan skolan och APU. Lärarna var eniga om att det finns det och att de tror att eleverna tydligt kan se den kopplingen.

Lärare 1 säger att:

Jag får ofta den reflektionen att nu vet jag vad vi skulle ha det där till som vi gjorde på lektionen. Att man kan se att en femåring är så här och en fyraåring gör så. De kommenterar ofta det vi har läst i skolan att de faktiska ser det i det verkliga livet. Det handlar inte bara om att lära sig saker utan det handlar också om att lära sig att se, att bli medveten om. Det bli också lite omväxling för eleverna. Det sägs också mycket positivt om att faktiskt också få se verkligheten. Vilka krav som ställs, det är också en fostran i det. Att faktiskt få testa och kunna förstå hur arbetslivet fungerar.

Lärare 2 menar att:

Jag hoppas ju att det ska finnas en klar koppling där. Jag upplever också så. Ibland kan jag ju liksom höra kommentarer som ” På APU:n lär jag ju mig jättemycket och inte alls lika mycket i skolan. Då känner jag ju liksom att då finns det ju ett jätte berättigande, men det kanske är mer underförstått, ”jaja visst är det så”. Vi har pratat om orsaker till utvecklingsstörning i skolan så kan man liksom se det sen också kan man omkoppla det på ett annat sätt.

Delsammanfattning kring Barn- och fritidselevernans och lärarnas reflektioner kring huruvida APU:n är tillräckligt omfattande för att eleverna ska förstå sambandet mellan teori och praktik.

På de båda skolorna har eleverna 15 respektive 17 veckor APU under sin utbildning. Vilket anses vara lagom eller för lite. Det finns inte någon av varken eleverna eller lärarna som tycker att APU:n borde plockas bort från utbildningen. Jag kan genom resultatet utläsa att APU:n fyller en viktig funktion i utbildningen på Barn- och fritidsprogrammet. Både elever och lärare kan tydligt koppla likheterna mellan det som de gör i skolan och de som de gör på

APU:n. Lärarna gör även APU uppgifter för att kopplingen ska bli ännu tydligare. Genom att gå på Barn- och fritidsprogrammet berättar eleverna att de får lära sig mängder med saker men framförallt att samarbeta med andra människor. På frågan om vad eleverna får lära sig på sin APU svarar dem att de framförallt får lära sig att ta ansvar. Eleverna berättar att de absolut har användning för sina kunskaper oberoende av var de har förvärvats.

5.7 Barn- och fritidselevs reflektioner kring vilken betydelse APU:n har haft för dem i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet.

Avslutningsvis så frågade jag alla elever om de tror att de kommer ha användning av att de har gått på Barn- och fritidsprogrammet oavsett om de i framtiden vill arbeta inom pedagogiska verksamheter eller inte. I intervjun med elev 1 uppger eleven att hon/han vill jobba som heminredare eller designer i framtiden, men elev 1 tror ändå att hon/han kommer att ha användning av sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet eftersom man får lära sig hur man skall arbeta med människor.

På frågan om vad eleverna vill arbeta med i framtiden kan jag se en variation. Men de flesta vill jobba med människor på ett eller ett annat sätt.

En del elever uppger att de känner sig redo för att komma ut i arbetslivet medan andra inte känner sig redo än.

Elev 3 känner att:

Ja, jag känner mig redo. BF har verkligen gett mig en input. Jag har fått en bra start, jag har fått grunden liksom. Så nu är det upp till mig själv vad jag vill göra med det. Jag har ju redan fått ett extra jobb tack vara denna APU:n.

Elev 4 säger att:

Både och. Kommer jag till en plats dit där jag trivs så tror jag att man successivt blir redo, jag tror inte att man kommer till en punkt där man ”nu ska jag göra det här” utan jag tror att undertiden så kommer det att växa fram. Att jag trivs faktiskt här och jag tycker att det är jätte gott att gå hit varje dag.

Elev 5 tror att:

Ja, jag tror jag är redo. Ja, mina förväntningar är verkligen uppfyllda, mer än de tror jag. Jag tror absolut att jag kommer kunna använda mig av det som jag lärt mig här på BF, om jag tittar på de olika människorna på mitt jobb, så kanske han har någon sorts diagnos och då kan jag se det och vet vad jag ska göra.

Elev 7 säger att:

Nej inte riktigt, alltså vi har ju lärt oss mycket om människor. Det är ju bra, men jag trodde det skulle vara mer om små barn. Jag vet inte om jag är redo, jag blir lite nervös. Men jag vill ju komma ut. Man har ju lärt sig mycket om människor och det är ju det jag vill jobba med.

Eleverna berättar för mig att de har fått vara väldigt delaktiga när de har haft APU. En del har till och med fått jobb nu efter studenten, en del andra berättar att de har fått vikariera lite under sin APU omgång. Gemensamt är att alla säger att APU:n har haft en stor betydelse i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet.

5.8 Barn- och fritidslärares reflektioner kring vilken betydelse APU:n har i utbildning på Barn- och fritidsprogrammet.

Lärares förhoppning är att eleverna ska vara nöjda med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oavsett vad eleverna väljer att arbeta med i framtiden.

Delsammanfattning kring Barn- och fritidselevens och lärares reflektioner kring vilken betydelse APU:n har haft för eleven i utbildningen på Barn- och fritidsprogrammet

Jag avslutade intervjun med att fråga alla elever om de tror att de kommer ha användning av att de har gått på Barn- och fritidsprogrammet oavsett om de i framtiden vill arbeta inom pedagogiska verksamheter eller inte. Det visade sig att alla elever tror att de kommer ha användning av sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oberoende av vad de kommer att arbeta med i framtiden eftersom man får lära sig hur man skall arbeta med människor. Vad eleverna vill arbeta med framöver varierar, men de flesta vill jobba med människor på ett eller ett annat sätt. En del har redan fått jobb nu efter studenten, en del har till och med fått jobb på någon av sina APU- ställen. Gemensamt är att alla säger att APU:n har haft en stor del i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Lärares förhoppning är att eleverna ska vara nöjda med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oavsett vad eleverna väljer att arbeta med i framtiden.

6 Analys

I den här studien har åtta elever på Barn- och fritidsprogrammet intervjuats för att få reda på elevernas erfarenheter, upplevelser och tankar kring sin skolförlagda och arbetsplatsförlagda utbildning (APU) på Barn- och fritidsprogrammet. Jag ville också få reda på om Barn- och fritidseleverna anser att APU:n är tillräcklig för att de ska förstå sambandet mellan skolundervisningen och den arbetsplatsförlagda utbildningen. Detta sett mot bakgrund av elevernas allmänna inställning till sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Jag kan genom mitt resultat se att dessa åtta eleverna generellt sett är nöjda med sin gymnasieutbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Att APU är uppskattad är någonting som tydligt går att utläsas av resultatet. På frågan om ifall eleverna/lärarna ville ställa upp på en intervju kring detta ämne var samtliga svar jakande, alla reaktioner var positiva, jag fick svar som ”ja, absolut APU:n är rolig så det kan jag gärna ställa upp på. Här kan jag se en tydlig koppling, att mitt resultat har blivit så positivt beror till stor del av att eleverna trivs bra i skolan och på APU:n.

Anledningen till varför eleverna valde Barn- och fritidsprogrammet varierar, de flesta säger att de bestämde sig för just detta program för att de vill jobba med människor på ett eller annat sätt. Eleverna har genomfört sina APU- perioder i pedagogisk verksamhet eller inom omsorgen för människor med funktionshinder. Vilka är verksamheter där flera av eleverna vill arbeta i framtiden. Vad eleverna har fått göra på sin APU har styrts av handledaren. Har handledaren varit bra, har eleven vågat ta fler egna initiativ och på så vis utvecklats mycket positivt. Här kan jag se en koppling i att man växer som människa genom att få ta ansvar, vilket leder till att eleverna bär med sig positiva upplevelser från APU:n. Samtliga elever uppger att de alltid eller nästan alltid har haft besök av sin lärare när de varit ute på APU. Lärarna tycker att det är väldigt viktigt att eleverna har APU. Lärarna menar att för att elevernas upplevelser kring APU:n ska bli så positiv som möjligt har lärarna alltid som ambition att göra APU- besök hos alla elever i alla tre årskurser. Att APU:n är betydelsefull för eleverna är tydligt genom mitt resultat. Samtliga elever anser att APU:n är lagom eller borde ökas. Det finns inte någon av varken eleverna eller lärarna som tycker att APU:n borde plocka bort från utbildningen.

Både elever och lärare kan tydligt koppla likheterna mellan det som de gör i skolan och det som de gör på APU:n. Lärarna gör även APU uppgifter för att kopplingen mellan teori och praktik ska bli ännu tydligare. Genom att gå på Barn- och fritidsprogrammet berättar eleverna att de får lära sig mycket men framförallt att samarbeta med andra människor och ta ansvar. Eleverna berättar att de absolut har användning för sina kunskaper oberoende av var de har förvärvat. Jag avslutade intervjuerna med att fråga alla elever om de tror att de kommer ha användning av att de har gått på Barn- och fritidsprogrammet oavsett om de i framtiden vill arbeta inom pedagogiska verksamheter eller inte. Vilket visade sig att alla elever tror att de kommer ha användning av sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oberoende av vad de kommer att arbeta med i framtiden eftersom man får lära sig hur man skall arbeta med människor. Gemensamt är att alla säger att APU:n har haft en stor betydelse i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Lärarnas förhoppning är att eleverna ska vara nöjda med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oavsett vad eleverna väljer att arbeta med i framtiden.

7 Diskussion

Det har varit intressant för mig att lyssna på vad eleverna har att säga beträffande deras erfarenheter och upplevelser av APU:n. Samtliga elever har haft mycket att berätta och de har sett väldigt roade ut under intervjun. Att använda bandspelare har bara varit positivt, på så vis har intervjun blivit mera som ett samtal kring APU än som ett förhör. Inte någon av respondenterna har protesterat mot bandspelare och för mig har det varit ett viktigt hjälpmedel. Jag har kunna lyssna på respondenternas svar om och om igen. Jag kan genom mitt resultat se att dessa åtta elever generellt sett är nöjda med sin gymnasieutbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Alla elever har på ett eller annat sätt uttryckt sig nöjda med sin APU. Vilket också kan jämföras med de resultat som skribenter före mig har fått fram när de har genomfört liknande studier. Både från studier som är gjorda på Barn- och fritidselever och studier som är gjorda på APU i största allmänhet visar på att APU:n är omtyckt av eleverna. Skolverkets granskning av Barn- och fritidsprogrammet visade att APU:n var betydelsefull och omtyckt av eleverna.

Genom mitt resultat kan jag utläsa att eleverna är nöjda med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Flera av eleverna berättar att de har god sammanhållning i klassen och att de ofta arbetar tillsammans. Inom det sociokulturella perspektivet menar man att människor utvecklar sina kognitiva färdigheter i interaktion med andra människor, (Säljö 2000). Eleverna i min undersökning tycker faktiskt att de lär sig bäst tillsammans. Jag kan också genom mitt resultat se att eleverna tycker att de lär sig bra på APU:n eftersom de då får se hur det fungerar i verkligheten. Det sociokulturella perspektivet menar att omgivningen är en betydande faktor för kunskapsinhämtningen. Individen lär sig lättast i den miljö där inläringen blir som tydligast, (Säljö 2000). Eleverna säger att de lär sig bäst genom att själva få prova vilket kan kopplas till Deweys synsätt ”learning by doing” vilket alltså betyder att människan lär sig genom att själv få vara aktiv och göra, (Säljö 2003).

Jag kan också se att handledaren har spelat en stor roll för eleverna. En trygg handledare gör att man vågar prova sig fram. Genom att få respons och feedback från både handledaren och läraren får eleven gensvar som är knutna från olika infallsvinklar. Genom positiv kritik ökar självförtroendet vilket leder till att man vågar mer. Ju mer man vågar testa desto större chans att någon av alla ens idéer lyckats och faktiskt blir riktigt bra. Vygotskij ansåg att lärarens/handledarens uppdrag är att urskilja var eleven kunskapsmässigt befinner sig just nu och hur eleven ska göra för att utvecklas. Om utvecklingen sker med rätt stöd av omgivningen och läraren hjälper eleverna utveckla sin kunskap genom att ge uppgifter, som varken är för banala eller alltför krävande så kommer eleven att lyckas. (Korp 2003).

Eleverna berättar att de absolut har användning för sina kunskaper oberoende av var de har förvärvat. Jag avslutade intervjuerna med att fråga alla elever om de tror att de kommer ha användning av att de har gått på Barn- och fritidsprogrammet oavsett om de i framtiden vill arbeta inom pedagogiska verksamheter eller inte. Det visade sig att alla elever tror att de kommer ha användning av sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oberoende av vad de kommer att arbeta med i framtiden eftersom man får lära sig hur man skall arbeta med människor. Vad eleverna vill arbeta med framöver varierar, men de flesta vill jobba med människor på ett eller ett annat sätt. En del har redan fått jobb nu efter studenten, en del har till och med fått jobb på något av sina APU- ställen. Gemensamt är att alla säger att APU:n

har haft en stor del i deras utbildning på Barn- och fritidsprogrammet. Lärarnas förhoppning är att eleverna ska vara nöjda med sin utbildning på Barn- och fritidsprogrammet oavsett vad eleverna väljer att arbeta med i framtiden.

Eftersom jag själv har gått på Barn och fritidsprogrammet kan jag känna igen mig i många av elevernas svar. Jag kan också se många likheter mellan den APU jag själv hade på gymnasiet med den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) jag nu har haft på universitetet. Min egen erfarenhet säger mig att jag lär mig stora delar av sammanhanget mellan teori och praktik just genom att vara ute i verksamheten. Självklart tycker jag att teorin är en mycket viktig del. Men jag tror inte att APU kan ersättas med något teoretiskt. För mig handlar APU om att förverkliga och uppleva det som man har lärt sig i teorin. Jag tycker absolut att den fyller sin funktion. Eftersom alla människor lär sig på olika sätt så tycker jag att det är bra med så stor variation på kunskapsinhämtningen som möjligt. En del lär sig genom att skriva och lyssna medan andra lär sig bäst genom att uppleva och göra. Flera av eleverna säger under intervju att det är under APU:n som de förstår sammanhanget med det som de har lärt sig under teorielektionerna i skolan. Flera av dem berättar hur viktigt det är att få uppleva på riktigt och inte bara läsa om det i en bok. Jag tillhör också den kategorin av människor som lättast förstår sambandet och helheten om jag får prova kunskapen utifrån så många infallsvinklar som möjligt. Kanske hade jag inte skrivit detta examensarbete om jag inte hade haft min APU, för det var genom min APU som jag bestämde mig för att jag vill bli lärare.

Jag tycker att skillnaden mellan teori och praktik är hårfin. Ofta behövs det en teoretisk tanke bakom ett praktiskt handlande. Alternativt tvärt om, ofta behöver man pröva teorin i praktisk form för att se om det verkligen fungerar. Jag tycker inte att man kanske skilja teori och praktik åt så mycket. Min första tanke är att teori handlar om att tänka och praktik handlar om att göra, men ju mer jag reflekterar kring dessa begrepp desto mer inser jag att för mig går dem hand i hand. För man kan ju inte göra någonting utan att tänka, vårt tänk bär vi ju alltid med oss. Att skriva en uppsats kan tyckas vara teoretiskt, men det tycker jag inte längre. Ta bara en sådan sak som att skriva på datorn, då måste man tänka vad man ska skriva och praktiskt skriva ner det med fingrarna på tangenterna. Är det då teoretiskt eller praktiskt? För min del hänger numera dessa begrepp ihop. Jag håller med Jerlang m.fl. om att teori och praktik är samma sak sett ifrån olika håll.

Jag är medveten om att mitt syfte och en av mina frågeställningar kan tolkas som att det är kvantiteten som är det väsentliga och inte kvaliteten på APU:n. Givetvis är jag medveten om att man mycket väl kan förstå ett samband mellan teori och praktik likväl på 15 veckor som på 20 veckor. Det jag menar är om eleverna anser att antalen APU- veckor är tillräckliga för att de ska förstå sambandet. Ingen av eleverna har missförstått denna fråga, men jag förstår att det kan missförstås av läsaren det är därför jag väljer att lyfta det än en gång här i diskussionen. Givetvis kan man förstå sambandet utifrån andra grunder och andra färdigheter. Eleverna anser att man borde utöka antalet APU- veckor, men störta anledningen till det är för att eleverna tycker att det är kul att ha APU.

Jag kan se en tydlig koppling till att det här är ett fördjupningsområde som är relevant för mig som lärarkandidat. Eftersom jag kommer arbeta som Barn- och fritidslärare inom en snar framtid så kommer jag stöta på många tankar beträffande APU:n hos mina kommande elever.

Som fortsatt forskning hade det varit intressant att följa dessa elever och koppla tillbaka till dem om några år för att få reda på om deras inställning till APU:n är den samma då som nu. Kanske skulle en fortsatt forskning kunna genomföras liknande den som Johansson (2003) har gjort när hon har följt upp hennes respondenter för att få reda på vad som händer med dem efter gymnasiet. Ett annat förslag till fortsatt forskning skulle kunna vara att genomföra liknande studier fast på andra program för att se om även de eleverna är positivt inställda till sin APU. Kanske skulle en jämförelse mellan olika gymnasieprogram vara intressant? Eller en jämförelse mellan kön? Eftersom forskningen inom detta område idag är begränsad så kan listan på fortsatt forskning göras lång. Kanske borde jag själv fortsätta att fördjupa mig inom detta område eftersom jag tycker det är så intressant. Kanske borde även jag skriva en avhandling?

Referenser

Tryckta källor

Dysthe, O. (2001) *Dialog, samspel och lärande* Oslo: Studentlitteratur.

Esaiasson, P. m.fl. (2003/2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, uppl. 2 eller 3. Stockholm: Norstedts juridik

Holmberg, P. (2000) *Samverkan skola – arbetsliv I en ny gymnasieskola En blick mot framtiden* Av Peter Holmberg, kanslichef, rådet för skolans måluppfyllelse Och f d sekreterare i gymnasiekommittén 2000.

Jerlang, E. Egeberg, S. Halse, J. Jonassen, J. Ringsted, S. och Wendel-Brandt, B. (2005) *Utvecklingspsykologiska teorier* Förlag: Liber

Johansson, K. (2003). *Bli vuxen i arbetarstad. Fem ungdomar berättar om skola, arbete & det egna livet*. Linköping: Linköpings universitet.

Korp, H. (2003) *Kunskapsbedömning - hur, vad och varför?* Myndigheten för skolutveckling. Stockholm: Fritzes.

Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Regeringens proposition (2003/04:140) Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan. Stockholm: Rikstagens tryckeriexpedition

Skolverket (1998). *Utvärdering av gymnasieprogram. Barn- och fritidsprogrammet. En studie inom ramen för den nationella utvärderingen av fem gymnasieprogram 1997*. Stockholm: Liber Distribution.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Säljö, R. (2003). Föreställningar om lärande och tidsandan. S. Selander (red): Kobran, nallen och majjen. *Tradition och förnyelse i Svensk skola och skolforskning*. Myndigheten för skolutveckling. (Forskning i fokus Nr 12). Stockholm: Liber Distribution.

Utbildningsdepartementet (1994). *Läroplan för de frivilliga skolformerna. Lpf 94*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Internetkällor

Nationalencyklopedin 2009 a

Hämtat: 3 Januari 2009

<http://www.ne.se/artikel/1174477>

Nationalencyklopedin 2009 b

Hämtat: 3 Januari 2009

<http://www.ne.se/artikel/1453229>

Riksdagen 1992

Hämtat: 3 Januari 2009

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1992:394>

Skolverket 2008a

Hämtat: 1 Februari 2009

<http://www.skolverket.se/sb/d/593/a/7668>

Skolverket 2008b

Hämtat: 18 Januari 2009

<http://www.skolverket.se/sb/d/593/a/2847>

Skolverket 2008c

Hämtat: 15 Januari 2009

<http://www.skolverket.se/sb/d/593/a/7709>.

Skolverket 2006

Hämtat: 12 Januari 2009

www.skolverket.se/sb/d/1483

Skolverket 2000

strukturbild

Hämtat: 26 Februari 2009

<http://www.skolverket.se/content/1/c4/28/47/bf.pdf>.

Skolverket 1998

Hämtat 3 Mars 2009

<http://www.skolverket.se/sb/d/150/url/>

Svensk författningssamling (SFS) 1992: 394

Hämtat: 24 januari 2009

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1992:394>

Uppsatser 2009a

Hämtat: 12 Februari 2009

<http://www.uppsatser.se/om/barn+och+fritidsprogrammet>

Uppsatser 2008
Hämtat: 14 Februari 2009
<http://www.uppsatser.se/uppsats/74f62816c4/>

Uppsatser 2009b
Hämtat: 18 Februari 2009
<http://www.uppsatser.se/om/APU/>

Uppsatser 2009c
Hämtat 16 februari 2009
<http://www.uppsatser.se/uppsats/77e5a08185/>

Bilaga 1

Intervjuguide till samtalsintervju med undervisande lärare

Observera att detta inte är en intervju utan en samtalsintervju. Eftersom antalet tidigare forskning inom uppsatsens ämne är begränsat så har jag valt att stärka studien genom att även ta del av undervisande lärares synpunkter beträffande elevernas APU. Jag har även läst upp intervjufrågorna som är riktade till eleverna för lärarna, vilka vi även har samtalar kring.

Är du behörig lärare?

Hur många år har du i läraryrket?

Hur många skolor har du arbetat på?

Hur länge har du arbetat på denna skola?

Vad tycker du om att eleverna har APU?

Vem fixar deras APU platser?

I vilka kurser ingår APU?

Gör ni APU besök? (fördelar/nackdelar?)

Hur tycker du att eleverna påverkas av att ha APU?

Hur tänker ni kring APU uppgifter?

Hur fungerar samarbetet mellan skola och APU- platsen?

Vad gör att samarbetet fungerar/inte fungerar?

Bilaga 2

Intervjufrågor – barn och fritidselever

1. Jag vill intervjua dig om dina tankar kring APU, vad tänker du på då?
2. Hur tycker du att det är att gå i skolan? (utveckla ditt svar)
3. Varför valde du Barn- och fritidsprogrammet?
4. Vad vill du arbeta med i framtiden? Varför?
5. Vad tycker du om att ha APU (praktik)(nöjd/missnöjd)?
6. Varför tror du att du har APU?

7. Hur många veckor APU har man per år din skola?
8. Hur ser fördelningen av APU ut per årskurs?
9. Borde det finnas mer eller mindre APU på barn- och fritidsprogrammet?

10. Var har du gjort din APU?
11. Har du fått välja din APU- plats själv?
12. Är du nöjd med dina APU- ställen?
13. Vad har du fått göra på din APU?
14. Kan du beskriva en typisk dag på APU?
15. Har du haft bra handledare?
16. Har din lärare kommit ut och besökt dig?

17. Vad är det bästa med att gå på Barn- och fritidsprogrammet?
18. Vad är det sämsta med att gå på Barn- och fritidsprogrammet?
19. Vad är det bästa med APU?
20. Vad är det sämsta med APU? Hur skulle det kunna förbättras?
21. Vad är det bästa med undervisning i skolan (på Barn- och fritidsprogrammet)?
22. Vad är det sämsta med undervisning i skolan?
23. Hur mycket av det som du gör i skolan och på din APU anser du hör ihop?
24. Vad har du fått lära dig i skolan?
25. Vad har du fått lära dig på APU:n?
26. Kan du se några likheter mellan det du gör i skolan och det du får göra på din APU?
27. Kan du se några skillnader mellan det du gör i skolan och det du gör på din APU?

28. Kan du använda dina kunskaper som du lärt dig i skolan på din APU?
29. Kan du använda dina kunskaper som du lärt dig på APU i skolan?

30. Snart tar du examen, grattis! Min avslutande fråga är om dina krav på Barn- och fritidsprogrammet har uppfyllts? Känner du dig redo för att komma ut i arbetslivet?
31. Tror du att du kommer ha användning dina kunskaper som du har fått Barn- och fritidsprogrammet? (på vilket sätt)

